

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra informačních technologií

Bakalářská práce

Autorský zákon a software

Tomáš Vlček

© 2010 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Autorský zákon a software" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.3.2010

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Čestmíru Halbichovi Csc. za veškerou vstřícnost, cenné rady a věnovaný čas v průběhu tvorby mé bakalářské práce. Dále děkuji panu Janu Mlázovskému za pomoc při závěrečné korekci.

Autorský zákon a software

Copyright law and protection of the software

Souhrn

Téma této bakalářské práce je autorský zákon a software. První část je věnována autorskému zákonu obecně. Souvislostem týkajících se softwaru, autorských práv a teoretických faktů, nutných pro zapojení se do studované problematiky, jako konkrétní paragrafy a výňatky ze zákonů.

Další části pak sledují dění okolo společností Ochranný Svaz Autorský a Business Software Alliance, které se zabývají záležitostmi blízké tématu této bakalářské práce.

Navazuje část, jež má za úkol prostudovat fenomén počítačového pirátství od jeho vzniku až po přítomnost. Vysvětleny jsou také důležité termíny a výrazy z tohoto oboru. Popis distribučního řetězce nelegálního softwaru včetně postav a metodik pirátského podsvětí předchází části, která je pak věnována ochranám a zabezpečení softwaru pro jeho nelegální využívání.

Závěrečná část zhodnotí situaci a vyvodí možná opatření pro snížení problematiky softwarového pirátství do budoucna.

Klíčová slova:

Autorský zákon, autorské právo, Ochranný svaz autorský, Business Software Alliance, software, softwarové pirátství, licence, pirátská skupina, titul, ochrana

Summary

The topic of this bachelor work is copyright law and software. First part is dedicated to copyright law in general and connections referring to software, copyright law and theoretical facts, necessary for understanding the studied problem, like particular paragraphs and law extracts.

Further parts then observe the events around the Society for the Protection of the Rights of Music Authors and Publishers (OSA) and Business Software Alliance, that are engaged in matters close to the topic of my bachelor work.

Next follows the part which goal is to study the phenomenon of computer piracy from its beginning till today. Explained are also important terms and aspects from this field. Description of illegal software distribution chain including actual persons and methods of piracy underworld precedes the part which is dedicated to protection and security software for its illegal usage.

Final part is supposed to review the situation and conclude the possible countermeasures to decrease the level of software piracy in the future.

Keywords:

Copyright law, copyright, Ochranný svaz autorský, Business, Software Alliance, software, software piracy, licence, pirate group, release, protection

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Cíl práce a metodika	6
3. Literární rešerše (přehled literatury)	6
3.1. Úvod do autorského zákona a práva	7
3.2. Historie autorského zákona a práva	8
3.3. Mezinárodní právo autorské	10
3.4. Autorský zákon a Software	11
4. OSA a BSA	13
4.1. Ochranný Svaz Autorský (OSA)	13
4.1.1. Ochranný svaz autorský – historie a obecně.....	13
4.1.2. Práva spravovaná Ochranným svazem autorským	15
4.1.3. Sporné prvky jednání Ochranného svazu autorského.....	16
4.1.4. Příkladná causa - osobní spor Jiřího Hradce.....	18
4.2. Business Software Alliance (BSA).....	20
4.2.1. Business Software Alliance – úvod a obecně	20
4.2.2. Business Software Alliance – osoby ve vedení	21
4.2.3. Konkrétní protipirátská činnost	22
5. Softwarové pirátství	29
5.1. Softwarové pirátství – úvod do pirátství a počátky v historii	29
5.2. Softwarové pirátství – druhy.....	30
5.2.1. Pirátství koncového uživatele	30
5.2.2. Domácí pirátství, internetové pirátství torrent a rychlé sdílení	30
5.2.3. Obchodní pirátství.....	31
5.2.4. Podnikové pirátství	31
5.2.5. Průmyslové pirátství	32
5.3. Softwarové pirátství – konkrétní historie a vznik	32
5.4. Hranice mezi legálním užíváním a pirátstvím – Licence	33
5.4.1. Hranice mezi legálním užíváním a pirátstvím – Typy Licencí.....	33
5.5. Důvody vzniku pirátství.....	36
5.5.1. Finanční nenáročnost	36
5.5.2. Obchodní podmínky	37
5.5.3. Hobby, soutěžení a zábava.....	37
6. Prostředky, „uživatelé“, ochrany, řešení problémů a koloběh pirátství.....	38
6.1. Distribuční řetězec	38
6.1.1. Dodavatelé	38
6.1.2. Crackerři.....	39
6.1.3. Kompletace, vydání titulu (baliči)	40
6.1.4.1. Pirátské „Sajty“ obecně	41
6.1.5. Kurýři.....	42
6.2. Protipirátské ochrany	43
6.2.1. Hardwarové ochrany – Hardwarový klíč.....	43
6.2.2. Softwarové ochrany	44
6.3. Budoucnost a poslední neprolomená ochrana od Ubisoftu	48
6.4. Multifunkční Distribuční herní síť.....	49
7. Závěr	51
8. Seznam použitých zdrojů.....	52
9. Přílohy.....	54

Seznam obrázků a příloh:

- Obrázek č. 1** – část ASCII artu skupiny Razor 1911 (<http://en.svebee.com/39/ascii-poster>).....40
- Obrázek č. 2** – podoba hardwarového klíče – paralelní port a USB konektor (http://www.identcode.cz/Select_ang.asp).....44
- Obrázek č. 3** – příklad rozkladu algoritmického klíče (CRAIG, Paul P. Softwarové pirátství bez záhad. Praha: Grada Publishing, 2008, 212s., ISBN 978-80-247-1765-4. strana 67, obrázek 4.6.).....45
- Příloha č. 1** – Průzkum BSA – procentuální zastoupení nelegálního softwaru v reginech (<http://www.bsa.org/country/~//media/D02B5A4B60444B0AAF6CFDD598C72CBC.ashx>)
- Příloha č. 2** – Část Šesté každoroční zprávy BSA a IDC ke globálnímu pirátství - Žebříčky zemí (zleva doprava) s největším procentem pirátského softwaru; ztrátami v amerických dolarech \$ a největším procentuálním nárůstem pirátství (<http://global.bsa.org/globalpiracy2008/studies/studybrief.pdf>)
- Příloha č. 3** – Část Šesté každoroční zprávy BSA a IDC ke globálnímu pirátství – průzkumy k jednotlivým zemím, seřazených od příslušných regionů (*část první*) (<http://global.bsa.org/globalpiracy2008/studies/studybrief.pdf>)
- Příloha č. 4** – Část Šesté každoroční zprávy BSA a IDC ke globálnímu pirátství – průzkumy k jednotlivým zemím, seřazených od příslušných regionů (*část druhá*) (<http://global.bsa.org/globalpiracy2008/studies/studybrief.pdf>)
- Příloha č. 5** – Příkaz policie ČR k prohlídce pobočky Mironetu(<http://bonusweb.idnes.cz/pc/novinky/lide-z-mironetu-popisuji-zakrok-policie-fde-/fotka.261357.idn>)

Seznam zkratk:

CD – compact disk

DVD – digital versatile disc

SW – software

OSA – Obchodní svaz autorský

BSA – Business software Alliance

DRM – digital rights management

1. Úvod

Představa současné společnosti, v níž by neexistoval, tak důležitý pomocný prostředek jako je software, se drtivě většině musí jevit jako zhora nemožná. Člověk by bez něj nemohl ani zdaleka dojít na takovou technologickou a životní úroveň, jako je dnes. Po kratším zamyšlení, je jasné, že software se nachází všude kolem nás, obklopuje nás, denně díky němu překonáme velké vzdálenosti, spojíme se během vteřiny s lidmi, kteří se nacházejí na druhém konci světa, spravuje naše finance a bdí nad naší bezpečností. Může se však stejně snadno i otočit proti nám v těch nesprávných rukou, což může mít mnohdy až fatální následky v takto přetechnizovaném světě.

To vše může vzniknout díky nedokonalému či zneužitému softwaru, ovšem takovéto přímé, až katastrofické scénáře, nejsou mým cílem, ale mají za úkol přiblížit, jak choulostivé téma to může být a proč je důležité chránit jeho zneužitím. Tato práce se však nebude zaměřovat na zneužití či ovlivnění člověka jako takového, ale převážně se zaměří na samostatnou podstatu problematiky a okolností, které jej provázejí. Řeč zde bude tedy o softwaru, jako prostředku, který člověk používá ať už pro obchodní účely, nebo zábavu a prostředek pro trávení volného času.

Software v drtivě většině, však je majetkem, lépe řečeno duševním vlastnictvím. Tudíž stejně jako každý majetek, může přinášet jistý profit, může být i zcizen a využíván bez vědomí majitele. V případě softwaru se jedná o speciální záležitost z autorskoprávního hlediska. Zcizený software se v kyberprostoru může pohybovat obrovskou rychlostí a ne vždy se dá jeho užívání náležitě prokázat, či postavit viníka čelem ke spravedlnosti. Co je však spravedlnost v takové situaci, kdy se může jednat o spornou záležitost?

Další z mnoha otázek, které se tato práce snaží prostudovat a osvětlit společně s globálními pojmy týkající se softwarového pirátství a témat úzce souvisejících.

2. Cíl práce a metodika

Cílem této bakalářské práce je přiblížit čtenáři problematiku kolem používání softwaru, jak v souladu s autorským zákonem tak i mimo něj. Postupně přiblíží nejprve autorský zákon obecně, následně společnosti BSA (Business Software Alliance) a OSA (Ochranný Svaz Autorský), jež mají za úkol dohlížet a regulovat dodržování autorských práv a činností s nimi související. Dále se zabývá přímo softwarovým pirátstvím, jeho historií, důvody vzniku, celým procesem „vzniku“ nelegálního softwaru a ochranami. Závěr má za úkol vyhodnotit výsledky práce plynoucí ze získaných informací.

Jako metodiku byl zvolen dekompoziční analytický postup. Zakládá se na principu, analyzovat různé zdroje vztahující se k tématu a následně je zpracovat a interpretovat co nejpřesněji, pro získání potřebného stanoviska.

3. Literární rešerše

3.1. Úvod do autorského zákona a práva

Autorským zákonem zde bude zjednodušeně chápán Zákon č. 121/2000 Sb. jehož úplné znění je „Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), jak vyplývá ze změn provedených zákonem č. 81/2005 Sb., zákonem č. 61/2006 Sb. a zákonem č. 216/2006 Sb. ve znění pozdějších změn provedených zákonem č. 186/2006 Sb., zákonem č. 168/2008 Sb.“. Tento zákon se zabývá autorským právem a právními problémy, které se k němu vztahují. Jeho obsahem je část první, obsahující VII podrobnějších hlav. Části druhá až desátá obsahují aktuální změny a novelizace. Dále části jedenáct a dvanáct mající na starost zrušovací ustanovení s účinností a závěrem přílohu obsahující „sazebník odměn při opětovném prodeji originálního díla uměleckého, v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu a v souvislosti s půjčováním děl“ (obsahující konkrétní částky v daných případech opětovného užívání autorského díla) a závěrem dodatkové poznámky.^[7]

Autorské právo, které se též v anglickém jazyce nazývá jako „copyright“ a spojuje se s tímto symbolem „©“, je součástí takzvaného „duševního vlastnictví“ a má za úkol vymezit a popsat garantované nároky všech tvůrců „autorských děl“ na ochranu vůči jejich zneužití třetí osobou. Jako tvůrce autorských děl lze chápat nejen umělce, jako jsou například malíři, sochaři, spisovatelé, filmaři či skladatelé, ale i programátoři. Díky autorskému právu mají ty osoby po stanovenou omezenou dobu možnost rozhodovat o daných aspektech užívání jejich autorského díla, ty jsou v Zákoně č. 121/2000 Sb. definována v § 2. Jeho znění je příliš rozsáhlé a proto jej zde nebudu citovat. V dalších kapitolách se však bude věnovat vztahu autorského zákona a softwaru, kde se s konkrétním ustanovením bude moci seznámit blíže.^[9]

Zmínka, že stát garantuje tvůrci autorského díla jisté nároky na regulaci po určitou dobu, má hlavní vztah k právům osobnostnímu a majetkovému.

Osobnostní právo (§ 11) přiděluje nedotknutelnost autorského díla, jež si nárokuje zákaz veškerých změn a užívání svého díla bez jeho svolení. Osobnostního práva se autor vzdát nemůže, tyto práva jsou nepřevoditelná na jiné osoby a se smrtí autora také zanikají. Po autorově smrti si tato práva nesmí nikdo osvojovat jakožto autorství k danému dílu a dílo smí být užito pouze tak, aby nesnižovalo jeho hodnotu a, je-li to obvyklé, musí být

uveden autor tohoto díla v případě, že se nejedná o dílo anonymní. Jakákoliv osoba autorovi blízká má možnost domáhat se této ochrany.^[3]

Majetková práva mají svou životnost a působnost převážně mnohem delší. K jejich trvání se vyjadřuje § 27. Ten stanovuje, že majetková práva trvají, pokud není stanoveno jinak po dobu života autora, nebo autorů a dále 70 let po jeho smrti, nebo posledního žijícího spoluautora. Pokud se jedná o dílo anonymní nebo pseudonymní práva trvají 70 let od oprávněného zveřejnění, ovšem kdyby se k těmto dílům nějaký autor, nebo kolektiv autorů veřejně přihlásil, jedná se o situaci výše uvedenou. V případě, že pro počítání majetkový právo není rozhodná smrt autora, nebo nebylo dílo zveřejněno v době 70 let od jeho vytvoření, veškerá majetková práva tak zanikají. U audiovizuálních děl se lhůta 70 let počítá od úmrtí režiséra, scénáristy, autora dialogů a skladatele hudby zvláště vytvořené pro užití konkrétním díle. Jakmile je však dílo vydáváno ve svazcích, či na pokračování počítají doby trvání pro každou tuto část samostatně a to vždy od prvního dne následujícího roku po roce, ve kterém došlo k události vztahující se pro její počítání, což se vztahuje ke všem částem majetkového práva výše uvedených.^[3]

3.2. Historie autorského zákona a práva

Při pohledu do historie je vidno, že autorské právo jako takové vůbec neexistovalo a lidská společnost jej více-méně neřešila. Od starověku byla autorská díla odměňována jednorázovými platbami, nebo dary za odvedenou práci splňující jednorázový požadavek od svých objednavatelů, či chcete-li, mecenášů. První základní autorsko-právní opatření se objevila až ve středověku, a to když panovník udělil dané osobě, nebo spolku (cechu, městu) takzvané „privilegium“ pro danou osobu, jež mělo podstatu ve speciálním ojedinělém režimu. Těmto subjektům se pak přiřklo přízvisko „Vydavatele“. V Českých zemích měli k těmto právním privilegiím nejbližší takzvaná „Městská práva“ jimiž panovník zaručoval městu jedinečnost výroby v daném odvětví. Panovník toto privilegium uděloval pouze ze své vůle, aniž by na něj dotyčný vydavatel měl jakýkoliv autorsko-právní nárok, tudíž se o autorská práva v podstatě ještě nejednalo.^{[8][9]}

První systém definující podmínky, kterými vzniká právní ochranný nárok, spatřil světlo světa v Anglii 17. století, jehož základy bylo právo precedenční. Zde dále vzniká skutečně první plnohodnotný autorský zákon jménem „Statue of Anne“ (zákon královny

Anny), jehož ochrana spočívala v registraci konkrétního díla. Zákon královny Anny vycházel ze staršího systému, který měl za úkol cenzuru.^{[8][9]}

V historii většiny zemí vznikaly autorské zákony na několika světových koncepcích.

- **Přirozeně právní** praví že autorovo dílo je jedinečným výtvořem, a proto k němu má přirozeně vlastnické právo, shodně jako ke své vlastní osobě.
- **Monismus osobnostních a majetkových práv** jsem zmiňoval již v úvodu a proto připomenou jenom hlavní myšlenku monismu, jenž ve své podstatě značí neoddělitelnost a jednotnost. V USA se monismus majetkových práv velmi hojně používal až do roku 1988, kdy autor byl pro jeho platnost povinen dílo zaregistrovat.
- **Dualistická koncepce** (používá se v ČR) chápe autorské právo jako souhrn nezávislých kategorií osobnostního.^{[8][9]}

Dále je možné setkat i některými dalšími teoretickými koncepcemi autorského práva, jako například teorie mimořádných výkonů a společenské smlouvy (zvláštní odměny za příspěvek společnosti), teorie podnětů (motivace autorů k tvorbě společensky prospěšných děl – objevuje se již v základě práva autorského v ústavě USA) a teorie nepotřebnosti ochrany vycházející z teorií, že autorskoprávní ochrana není nutná (socialistické státy jí zahrnuly částečně do práva o duševním vlastnictví).^[9]

Autorský zákon České republiky je postaven na principech kontinentálního práva a základem je právo Evropské unie a mezinárodní smlouvy, jenž Česká republika ratifikovala. Vyjma českého zpracování se vztahuje také na francouzské a německé pojetí práv autorských. Při tvorbě se musela samozřejmě brát v potaz **Bernská úmluva** a nové skutečnosti související se vstupem ČR do EU, čímž je myšlen hlavně takzvaná **Evropská dohoda**. Tyto dva elementy přiblížím v následující kapitole Mezinárodní právo autorské.

Nově přijatý zákon autorský se tedy snažil nekolidovat s předpisy, které měly následovat, což se úplně nezdařilo, a proto se muselo přistoupit k několika novelizacím. To mělo za následek zrušení zastaralého autorského zákona č. 35/1965, který chápal osobnostní a majetková práva jako jednotná a monistická a tudíž neoddělitelná na rozdíl od práva kontinentálního, jež vychází z myšlenky dualismu.^{[7][8]}

3.3. Mezinárodní právo autorské

Bernská úmluva o ochraně literárních děl a umění je mezinárodní smlouvou uzavřenou dne 9. září roku 1886 v Bernu (Švýcarsko). Než byla smlouva uzavřena, státy běžně neuznávaly autorská práva vztahující se na cizí státní příslušníky.^[9]

Světová organizace duševního vlastnictví (WIPO) převzala její správu od roku 1967.

V letech 1908,1928,1948,1967,1971 a 1979 byla úmluva upravována doplňujícími zápisy. ČR vydává tuto úmluvu jako vyhlášku č. 133/1980 Sb. a platí pro ni od 1. ledna 1993, než tomu tak bylo, závazná pro náš stát byla tato smlouva od února 22. roku 1922 ještě v rámci Československa.^[9]

Světová deklarace o duševním vlastnictví (WIPO/OMPI) byla uzavřena v Ženevě dne 6. září 1952 a revidována v Paříži roku 1971. Je to všeobecná úmluva o autorském právu a zřízení Světové organizace duševního vlastnictví se sídlem v Ženevě. ČR je členem od 1. ledna 1993.^[9]

Evropská dohoda je specifický druh dohody, kterou Evropská unie uzavírala s některými zeměmi střední a východní Evropy, má za úkol připravovat nové země na vstup do EU po stránkách přístupu k demokracii, právnímu státu, hospodářství a dodržování lidských práv.^[9]

Dále je nutné, aby padla zmínka ještě o „*Mezinárodní úmluvě o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových a televizních organizací*“ z roku 1961, „*Úmluvě o ochraně výrobců zvukových záznamů proti nedovolenému rozmnožování jejich zvukových záznamů*“ sjednanou v Ženevě 1971 a „*Dodatkovému protokolu mezi Českou republikou a Spojenými státy americkými (2004) k Dohodě mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou a Spojenými státy americkými o vzájemné podpoře a ochraně investic(1991)*“. Tyto smlouvy a úmluvy specifikují jednotlivá odvětví problematiky autorských práv a bylo by zbytečné je zde rozepisovat. Případný zájemce, je může lehce dohledat na internetu v digitální podobě.^{[8][9]}

3.4. Autorský zákon a Software

Autorský zákon praví, že počítačový program je včetně přípravných koncepčních materiálů, chráněn stejným způsobem jako dílo literární se speciálními ustanoveními, bez ohledu na vyjádření či podobu daného softwaru. Toto tvrzení bude nejlépe vhodné hned doložit a to tak, že se seznámíme s konkrétní částí zákona č. 121/2000 Sb., protože se vztahuje konkrétně k problematice softwaru a Autorského zákona. Jeho druhý odstavec definuje počítačový program jako dílo autorské a jeho přesné znění je : „§2 (2) *Za dílo se považuje též počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvorem. Databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvorem a jejíž součásti jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, je dílem souborným. Jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu a databáze k ochraně se neuplatňují. Fotografie a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, které jsou původní ve smyslu věty první, jsou chráněny jako dílo fotografické.*“^[7]

Z jeho znění jasně vyplývá pro autory softwaru nezpochybnitelné právo na autorskoprávní ochranné nároky, jenž jsou v nespočtu případů porušovány, ale o tom až později.

Nesporně důležitý je pro autory a tvůrce softwarových produktů také § 30. Ten bývá v poslední době skloňován téměř ve všech pádech. Pro ujasnění a zjednodušení slouží následná citace pouze třetího odstavce tohoto paragrafu, který nejlépe poslouží pro jasnější demonstraci: „§30 (3) *Nestanoví-li tento zákon dále jinak, užitím podle tohoto zákona je užití počítačového programu či elektronické databáze i pro osobní potřebu fyzické osoby či vlastní vnitřní potřebu právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby včetně zhotovení rozmnoženiny takových děl i pro takovou potřebu; stejně je užitím podle tohoto zákona zhotovení rozmnoženiny či napodobeniny díla architektonického stavbou i pro osobní potřebu fyzické osoby či vlastní vnitřní potřebu právnické osoby, nebo podnikající fyzické osoby (§ 30a) a pořízení záznamu audiovizuálního díla při jeho provozování ze záznamu nebo jeho přenosu (§ 20) i pro osobní potřebu fyzické osoby.*“^[7]

Dle paragrafu 30 užití pro osobní potřebu se nepovažuje za užití autorského díla v obecné zákonné rovině. Toto se ovšem již nevztahuje na zhotovení rozmnoženiny

daného softwaru. Zde pro koncového uživatele vyplývá důležité pravidlo. Autorský zákon porušuji v situacích, kdy rozmnoženinu pořizuji, šířím dále, nebo se jí dokonce snažím zpeněžit prodejem třetím osobám. Tento případ jednání je velmi často ospravedlňován slovy, že se jedná o užití pro osobní potřebu, což je naprostý nesmysl.^[4]

Nesmí se také zapomínat, že ochrana právem autorským se nevztahuje vůči myšlenkám, postupům či principům, které by byly základem jakékoliv části daného softwaru. Tento fakt je platný i v případě, že se jedná prvky, které by zajišťovaly propojení s jinými programy, či softwarem.^[4]

Pro zjednodušení a lepší pochopení lze použít konkrétní případ, na kterém tato tematika bude ještě zřetelnější. Je možné si okopírovat CD nebo DVD s autorským obsahem, ale nelze dopustit, aby tato rozmnoženina byla použita jinak, než pro osobní potřebu. Ovšem kopírovat konkrétní počítačový program, spouštět a užívat jej například na více počítačích, v rozporu s licenční smlouvou zákon zakazuje. Toto jednání nemusí platit ve výjimečných případech, kdy by byla tato rozmnoženina nutná ke správnému běhu daného softwaru.^[4]

Jak to tedy je se zálohováním našeho legálně pořízeného softwaru, když se k němu vztahuje tolik omezení a povinností? To je otázka, která zajímá běžného uživatele v nespočtu případů, a proto bude následovat snaha o její zodpovězení. Rozmnoženinu si uživatel může vytvořit v případě, když je nutná pro správný běh daného softwaru. Musí mít však neustále na paměti ten fakt, že zákon rozmnoženinou chápe i takovou kopii, jež je nutná pro nahrání a následné uložení softwaru do počítačové paměti. Tím jsou myšleny náležitosti vyžadované nejen pro spuštění programu, ale i jeho případný přenos či samozřejmě jeho provoz. Změna však nastává v situaci, když se jedná o pořízení softwaru, jakožto kopie na pevném disku což vylučuje jeho spuštění přímo z média. V tomto případě již uživatel nemá žádné právo na to, aby si mohl zhotovit žádnou další kopii či rozmnoženinu.^[7]

Jakmile se dopustí porušení některých z výše uvedených ustanovení, porušuje tudíž zákon a je vystaven veškerým možným následkům, jenž určuje nejen zákon autorský, ale i zákon trestní (uvedeno v článku k § 152 trestního zákona), zákoníku občanského a také dalších předpisu stanovených pro dané případy. Nejen o softwarových licencích, ale i postizích, ať už ze zákona trestního nebo zákoníku občanského, jež z tohoto jednání vyplývají, se bude práce zabývat v pozdějších kapitolách.^[5]

4. OSA a BSA

4.1. Ochranný Svaz Autorský (OSA)

4.1.1. Ochranný svaz autorský – historie a obecně

Celým názvem „Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním o.s.“ je snad v České republice pro nejširší veřejnost nejznámější institucí zabývající monitorováním dodržování autorských práv (i když převážně na poli hudebním). Velký kus na její známosti je však díky slušné řádce jednání této organizace, jež je někdy dokonce v rozporu se samotným zákonem č. 121/2000 Sb. a objevují se i názory, že i v rozporu s listinou základních práv a svobod, ale o tom až za chvíli. Nejdříve se představí Ochranný svaz autorský jako takový, jeho historie, důležité osoby a vedení a až poté se přistoupí ke konkrétní činnosti a výsledkům jejího snažení, ať už jsou sporné či ne.

Následné informace jsou čerpané z oficiálních stránek Ochranného svazu autorského, konkrétně adresa „<http://www.osa.cz/>“ a tudíž je o sobě prohlašuje sama organizace.

Začátky Ochranného svazu autorského sahají do počátků minulého století. Byl založen českými spisovateli, hudebníky, skladateli a textaři v roce 1919 a k dnešním dnům sdružuje přes 5800 osob (včetně dědiců autorských práv), jenž zastupuje v autorskoprávních záležitostech. Svou činnost kolektivní správy provozuje Ochranný svaz autorský od roku 2001 na základě oprávnění Ministerstva Kultury ČR, Autorského zákona a smluv o zastupování. OSA spolupracuje také s širokou řadou zahraničních subjektů (přes 100 organizací v 58 zemích), tato spolupráce se odehrává prostřednictvím partnerských organizací a zakládá se na recipročních principech a smlouvách. Tyto partnerské organizace sdružují až k miliónu zahraničních subjektů.^[12]

Ochranný svaz autorský jako hlavní činnost provozuje kolektivní správce práva autorských, v drtivé většině případů je to problematika udílení souhlasu pro užití konkrétního díla a s tím související výběry takzvaných „výplat“. V podstatě se jedná o odměny pro tvůrce autorských děl, hudební nakladatele, či dědice autorských práv. Tyto výkony se nejčastěji týkají hudebních děl a zhudebněných textů, které v dnešní době čítají přes 285 000 skladeb.

OSA na svých stránkách dále sděluje o sobě konkrétně tyto dva fakty „OSA umožňuje legální užívání hudebních děl“ a v dalším bodě „Existence OSA prospívá i uživatelům – pořadatelům koncertů, provozovatelům klubů, vydavatelům CD aj.

Prostřednictvím OSA mohou získat souhlas k provozování často všech hudebních děl. V opačném případě by museli oslovit jednotlivé autory, dědice a hudební nakladatele. Nyní zmíněné body nejčastěji kolidují s názory menších autorů a provozovatelů.

Ochranný svaz autorský patří mezi celosvětové organizace zabývající se autorskopravní ochranou. Mezi tyto celosvětové společnosti patří například:

- **Mezinárodní konfederace autorů a skladatelů - CISAC** (Confédération internationale des sociétés d'auteurs et compositeurs)
OSA patřil mezi jedny z hlavních při zakládání CISACu v roce 1926

- taktéž tomu bylo roku 1929 u **Mezinárodního úřadu společností spravujících práva k mechanickému zaznamenávání a reprodukování děl - BIEM** (Bureau international des sociétés gerant les droits d'enregistrement et de reproduction mécanique)

- **Evropské sdružení autorů a skladatelů – GESAC** (Groupement européen des sociétés d'auteurs et compositeurs)

- V roce 2009 se stal hlavním partnerem v oblasti společenské odpovědnosti a filantropie - **Nadační fond pro podporu zaměstnání osob se zdravotním postižením** zaštiťujícím přes milión osob (zdravotně postižené včetně jejich zaměstnavatelů)

Od ledna letošního roku se OSA a NFOZP plánují prezentovat společně na všech oficiálních dokumentech. Tento fond vznikl v roce 2007, kdy reagoval na nelehké postavení osob se zdravotním postižením na trhu práce. Zakladatelé fondu byli totiž také lidé zaměstnávající zdravotně postižené, ale i lidé se zdravotním postižením.

V současné době předsedou představenstva Ochranného svazu autorského je Ing. Roman Strejček, jeho předchůdci byli Mgr. Jana Bárová (17.1.2005), JUDr. Alexandra Wünschová Pujmanová (1.6.2002-17.1. 2005), JUDr. Josef Slanina (1986-2002) a další. Dalšími členy představenstva jsou Ing. Miroslav Hořejší a Mgr. Luboš Tesař. Ostatními orgány jsou valné shromáždění členů (nejvyšší orgán) a dozorčí rada.^[12]

4.1.2. Práva spravovaná Ochranným svazem autorským

OSA má ve své pravomoci spravování autorských práv dle autorského zákona, ty se však dělí na dvě základní skupiny a to Práva dobrovolně kolektivně spravovaná a Práva povinně kolektivně spravovaná podle autorského zákona.

První skupinou jsou tedy **Práva dobrovolně kolektivně spravovaná**, u kterých má autor možnost volby, jestli níže uvedené práva hodlá spravovat sám, či tuto činnost přenechá na Ochranném svazu autorském a obsahují práva:

- na výrobu a prodej zvukových nebo audiovizuálních nosičů
- na zpřístupňování hudebních děl na Internetu a v mobilních sítích
- na veřejné provozování hudebních děl živě (např. koncert, disko, taneční zábava apod.)
- na vysílání hudebních děl rozhlasem nebo televizí
- na veřejné provozování hudebních děl prostřednictvím technických zařízení (např. CD/DVD/MP3 přehrávač, televizor, rádio apod.)
- na pronájem a půjčování rozmnoženin hudebního díla (např. videopůjčovny)

Do druhé skupiny tudíž spadají **Práva povinně kolektivně spravovaná** podle autorského zákona. Z názvu znění této skupiny jasně plyne, že se jedná o práva, jež si autor sám spravovat nemůže a je povinen je svěřit do správcovství Ochrannému svazu autorskému, jenž tak činí ze zákona. Jsou to práva:

- na odměnu při kabelovém přenosu hudebních děl
- na odměnu v souvislosti s rozmnožováním hudebního díla pro osobní potřebu, při dovozu a prvním prodeji nenahraných zvukových a zvukově obrazových nosičů (nenahrané, tzv. „čisté“ CD, videokazety apod.) a přístrojů k zhotovení rozmnoženin (DVD přehrávače, magnetofony, PC apod.)
- na přiměřenou odměnu za pronájem a půjčování rozmnoženin hudebního díla (např. videopůjčovny)^[12]

4.1.3. Sporné prvky jednání Ochranného svazu autorského

V poslední době se ozývají časté názory, že Ochranný svaz autorský a také společnost INTERGRAM (Nezávislá společnost výkonných umělců a výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů o.s. , jež se společností OSA dělí vybrané náhradní odměny metodou 50:50) jednají neeticky a dokonce v rozporu s listinou základních práv a svobod. Tyto tvrzení se opírají nejčastěji vyhlášku č. 488/2006 Sb. (takzvaný „zákon o výpalném“) vydanou dne 16. října 2006 a její novelu, která nabyla účinnosti 1. Ledna 2009. Tou se stanoví typy přístrojů k zhotovování rozmnoženin, typy nenahraných nosičů záznamů a výše paušálních odměn. Vyhláška rozšiřuje seznam věcí, ze kterých se dají vybírat další poplatky za autorská práva a zde je kámen úrazu.^[12]

Vyhlášku není třeba citovat, či ji podrobovat nějakému detailnějšímu rozboru, protože již z úvodu je jasné, v čem bude možný problém na poli etiky. Výčet zařízení zahrnuje tiskárny a kopírky všeho druhu, nenahrané analogové zvukové nosiče, nenahrané digitální optické nosiče CD, DVD a minidisky, zabudovatelná i nezabudovatelná paměťová média (karty) a pevné disky, přístroje zhotovené k zhotovování rozmnoženin (včetně rozhlasových a televizních přijímačů). Výše zmiňovaných poplatků se odvíjejí většinou buď od pořizovací ceny daného zařízení, nebo se určuje dle kapacitních vlastností média.^[12]

Následuje několik příkladů. Ve chvíli kdy je do domácnosti zakoupena inkoustová tiskárna za 4500,- Kč bez DPH tak k této ceně navíc přibude dle sazebníku 120,- Kč, protože cena kupovaného zařízení se pohybuje v rozmezí 2000,- až 6000,- Kč. Při koupi balení deseti kusů DVD-R je cena 70,- plus dalších 10,- Kč (jedna koruna připadá na každé nepřepisovatelné DVD). V případě klasického levnějšího pevného disku o kapacitě 500 Gb se bude „odměna“ kalkulovat jako počet kapacitních jednotek (Gb) násobených 0,15,-Kč za každý započatý gigabajt kapacity, tudíž se jedná o částku 75 korun českých. Všechny poplatky uvedené ve vyhlášce jsou uvedeny bez daně z přidané hodnoty.^[12]

Z předchozího odstavce již začínají vyplývat první problémy spojované s činností Ochranného svazu autorského a to ten, že její činnost je založena na „presumpci viny“. Ta je opakem presumpce nevinny, jež je zahrnuta v listině základních práv a svobod a garantuje, že občan je nevinný až do chvíle kdy se mu prokáže jasná a stanovená vina na základě rozsudku příslušného orgánu. Mínění o potvrzení této teorie se dokládá samou podstatou poplatků z nenahraných médií a zařízení, protože se předem předpokládá užití

těchto propriet k činnosti související s užíváním, či dokonce porušováním cizích autorských práv. Zjednodušeně řečeno, při koupi tiskárny, optického disku, a pevného disku k tomu, abych bylo například možné uložit, zálohovat a tisknout své vlastní fotografie či malby, platí se Ochrannému svazu autorskému poplatek z užití autorského díla, jehož je osoba kupující vlastním majitelem a tento poplatek je téměř nemožný získat zpět. Každý autor, jenž je vlastníkem majetkových autorských práv se může sice nechat za jednorázový poplatek 500,- Kč zastupovat OSA, který za něj přislíbujví vybírat autorské odměny, bylo li by jeho dílo někde užito a následně rozúčtovat. Aby však dostával, alespoň částečnou odměnu nazpět musí se stát členem OSA, ten je však podmíněn seznamem požadavků, jež jsou pro osobu v našem případě, nebo obecně například pro začínajícího umělce téměř nesplnitelné. Uvedu jenom první část podmínek vztahující se ke konkrétním případům. Posuďte sami :*„Členem OSA se může stát každý nositel autorských majetkových práv, který má uzavřenou smlouvu o zastupování s OSA, a splňuje následující podmínky: skladatel, je-li zastupován nejméně po dobu 5 let a dosáhl-li minimálních autorských odměn:a) po čtyři poslední za sebou následující roky vždy nejméně 60.000,- Kč nebo b) v období posledních pěti let souhrnně 750.000,- Kč.“*. Z těchto důvodů je považována situace, při níž například hudebník jenž není u OSA nijak registrován nucen platit poplatky, když hraje svou vlastní hudbu, či na vlastním vystoupení použije lidových písní, za více než znepokojivou nejvíce asi Svazem nezávislých autorů (SNA).^[12]

Tento svaz si klade za cíl podporovat nezávislou kulturu, čímž jsou myšleni hlavně autoři, pořadatelé, provozovatelé klubů a kulturních center a v neposlední řadě nezávislých vydavatelů. SNA je toho názoru, že autoři jsou schopni si svá práva zastávat sami bez účasti dalších subjektů a narážejí tím instituce, jež spadají pod kolektivní správu práv, jako jsou OSA, INTERGRAM a další, proto také usilují o zrušení vyhlášky č. 488/2006 autorského zákona.^[22]

Autor vstupem do Nezávislého svazu autorského má podmínku pouze ve vzdání se zastupování kolektivními právními správci. Členové mají následně nároky na akce pořádané spřátelenými organizacemi, prostor na online Rádiu 23, informační poradenství na poli autorskoprávním.^[22]

4.1.4. Příkladná causa - osobní spor Jiřího Hradce

Následný závěr ke kapitole zabývající se Ochranným svazem autorským má za úkol přiblížit jednu z mnoha caus, které se táhnou podél celé historie této společnosti (tím nejsou myšleny pouze nejasnosti a právní nedostatky). Některé byly menší a nepodstatné, ale jiné nabyly takových rozměrů, jako např. causa „Osa Nostra“, která vygradovala v roce 2003 a měla za následek trestní stíhání některých jeho zaměstnanců a značnou pozornost médií. Já mám ovšem zájem o přiblížení sporu Ochranného svazu autorského s Jiřím Hradcem.

Jiří Hradec je hudebním skladatelem, muzikantem a vlastníkem soukromého nahrávacího studia. Skládal pro slavné umělce jako jsou Lucie Bílá, Petra Černocká, Jakub Smolík a jiné. Dále se prezentuje jako autor, interpret, aranžér a výrobce přes 400 instrumentálních skladeb, které více jak 20 let používají rozhlas, film, televize a v neposlední řadě také video-studia. Jako muzikant ovládá kytary, basové nástroje, klaviaturu a bicí. Působil v několika kapelách, například Mistral, Petr Novák, Extempore a další. V jeho soukromém nahrávacím studiu produkoval nejprve nahrávky vlastní tvorby a později také další muzikanty a skupiny, mezi které se řadily například Laura a její tygři, Visací zámek, Krásné nové stroje, Panika, Garáž, Lucie Bílá, Jiří Dědeček, Jimi Čert a v neposlední řadě i Katapult.^[13]

Ochranný svaz autorský sám uznal, že jeho televizní hudba měla „několikanásobně větší užití než nejoblíbenější české a i zahraniční skladby“. Nejen na tomto tvrzení také zakládá své, nároky na odškodnění, jenž byl nucen vymáhat soudní cestou po společnosti OSA. Nejvíce ho však zneklidňují údajné „mafíánské“ postupy, již tolikrát zmiňované společnosti, kterými se reaguje během celého procesu na vzniklý spor.^[13]

Po pročetí náležitostí provázející tento spor jsem seznal, že nejvhodnější cestou jak seznámit s ním i čtenáře této práce bude citovat dva odstavce z internetových stránek Jiřího Hradce (<http://www.jirihradec.cz/>), kde celý vývoj procesu popisuje sice ze svého pohledu (jak jinak na svém webu), ale zároveň ho prokládá odkazy na články seriózních zpravodajských magazínů a informačních serverů. Nejprve uvedu úsek o historii a věci provázející proces od jeho startu tak jak je popisuje sám pan Hradec: „Má žaloba podaná proti OSA v roce 1993 na období let 1990, 1991 a 1992 se dosud neprojednává. Pro další 3 žaloby podané od r. 1995 požádal koncem r. 2001 Městský soud v Praze (soudkyně Stamidisová) zcela zbytečně "znalce" na autorské právo - Ústav práva

autorského Univerzity Karlovy o posudek. 12.3.2002 odpověděl JUDr. Jiří Kordač, který však není znalcem na autorské právo a zatajil, že je zaměstnancem Ministerstva kultury ČR, oddělení, které dalo OSE licenci a jeho nadřízenou byla budoucí ředitelka OSA. Z jeho posudku vyplývá, že **nemohu po OSA žádat honorář za užití díla, neboť OSA není schopen chránit autory.**“^[13]

Zde začínají být podivné i pro laického čtenáře nejasnosti, nejednoznačnosti a celková provázanost vyšetřujícího orgánu s Ochranným svazem autorským. Tyto zjištění ovšem graduji a vyzařují pro „poškozeného“ až pocity absurdity a deziluze po vynesení prozatím finálního verdiktu, jenž Jiří Hradec cituje takto: „31. květen 2002, pátek, 13:45 - Městský soud v Praze, Slezská ul. Před mým vstupem do jednací místnosti z ní vyšel **JUDr. Pavel Rychetský**, místopředseda vlády ČR a předseda Legislativní rady vlády, po té ministr spravedlnosti ČR, atd. Soudkyně Stamidisová (tisk) zamítla na základě vyjádření "znalce" - kterého si s Křížem vymyslela, s ignorováním důkazů, včetně videozáznamů - mé 3 žaloby ústním odůvodněním, že jsem neunesl důkazní břemeno, což později v písemném vyhotovení nezopakovala. K tisícům užití mé hudby pro miliony diváků TV jakoby nedošlo. Odvolávám se, nepovažuji za správné, že **hudební autorská práva nemají v ČR ochranu. Poznámka:** soudkyně, spolužačka ředitelky OSA JUDr. Wünschové, rozhodovala i zmanipulovanou omluvu ČT k pořadu Nadoraz. V r. 2005 ředitelka OSA JUDr. Wünschová zmizela do Univerzity Karlovy, mezi "experty" JUDr. Kříže (seznamy StB). Univerzita Karlova chce znalečné. Kříž a Stamidisová jsou údajně víc než jen blízcí známí.“^[13]

Cílem této kapitoly není odsuzování, či vynesení jakéhokoliv byt' jen teoretického „rozsudku“ ať na poli justičním tak etickém, či morálním, ale hlavně přiblížení celé složitosti, komplikovanosti a nejednoznačnosti spojené s dodržováním, užíváním, či aplikováním autorského zákona a práva pro získávání „zasloužených“ odměn vyplývajících z jeho novel a vyhlášek. Vzhledem k poskytnutým materiálům je na čtenáři aby si sestavil vlastní posudek o Ochranném svazu autorském ve vztahu k zákonu č. 121/2000 sb.^[7]

4.2. Business Software Alliance (BSA)

4.2.1. Business Software Alliance – úvod a obecně

BSA se řadí mezi hlavní organizace, jež jsou celosvětově známy pro činnost, která má mít za následek větší bezpečnost a legálnost na poli digitálního prostoru. Organizace je chápána jako mluvčí komerčního světového softwarového průmyslu společně s hardwarovými společníky vůči mezinárodním tržním systémům a státním institucím. BSA s hlavním sídlem ve Washingtonu DC má své působení ve více jak osmdesáti zemích světa a jedná se o jednu z nejvíce rozvíjejících společností, co se týče jejich členských společníků. Další regionální centrály sídlí v Londýně a Singapuru. Jedním z cílů společnosti je podpora technologických inovací, iniciování vůči ochraně práva autorského s čímž souvisí i zabezpečení internetového obchodování, e-komerce a celková osvěta, která se vztahuje k této problematice. V České republice se členstvím k BSA mohou chlubit Adobe, Apple, Autodesk, Avid, Bentley Systems, Microsoft, Monotype, SGS, Symantec, Tekla a UGS. Jako přidružení členové se považují Nemetschek a Corel.[10]

Lidé v Business software alliance věří, že silnou ochranou duševního vlastnictví, osvěty a zabezpečení kyberprostoru je možné dosáhnout nového rozvoje jak technologického tak ekonomického, čímž jsou myšleny nově vznikající otevřené trhy (Čína, Brazílie, Rusko a Indie). BSA obnovila své aktivity v Číně, která se zavázala o větší snahu při realizaci plánu na dodržování legálního softwaru v tamějších podnicích do konce roku 2008. NASSCOM - tak se jmenuje další společnost, se kterou má BSA domluvenou spolupráci. Jedná se o Indickou alternativu, zabývá se jak jinak než softwarovou problematikou, spolupracuje s BSA ohledně osvěty a přístupu k duševnímu vlastnictví. Její celé jméno zní India's National Association of Software and Service Companies. Nyní se podíváme na další část východní polokoule kde je další velký stát, v němž provozuje osvětově vzdělávací projekty určené jak pro politiky, tak pro širokou veřejnost. Zasahuje zde také do politiky ve smyslu snahy o prosazení bezpečnějších zákonů o autorském právu a duševním vlastnictví. Jižní Amerika skýtá BSA dalšího důležitého spojence a to Národní radu pro boj proti pirátství a to konkrétně v Brazílii, kde funguje jako fórum, přes které podniky a vláda společně pracují na problematice duševního vlastnictví.^[10]

Business software alliance láká nové členy na řadu výhod. Mezi ně řadí účasti na kampaních vedených proti pirátství, již několikrát zmiňovaná osvěta a vzdělávání uživatelů, ale hlavně možnost podílet se na možných projektech, které by zasahovaly do autorskoprávní legislativy. Požaduje po potencionálních členech samozřejmě vlastnosti jako efektivita práce, flexibilita a důkladnost.^[10]

V České republice by se samostatné přímé zastoupení Business Software Alliance hledali marně, avšak její aktivity zajišťuje daná PR agentura. Ta pak dále vede kampaně, jedná s médii a veškerá její realizační činnost, která je řízena pobočkou z Londýna, se odehrává prostřednictvím třetích stran. Tím jsou myšleny převážně reklamní společnosti a právní agentury.^[10]

4.2.2. Business Software Alliance – osoby ve vedení

Prezidentem a výkonným ředitelem této společnosti je v současné době **Robert W. Holleyman II.** Post ředitele začal zastávat již v letech 1990, kdy se stal jeho hlavním úkolem dohled na činnost společnosti a jejich členské pobočky. Ty se nacházejí téměř po celém světě. Proslavil se především pro svou aktivitu v oblasti mezinárodních autorských zákonů a elektronického obchodování, IT bezpečnosti a politických témat souvisejících s celkovou autorskoprávní tematikou v kyberprostoru.^[10]

Další významnou osobou je viceprezident pro Asii a Tichomoří **Jeffrey J. Hardee** Původně začínal jako v organizaci MPA – Motion Picture Association v obdobné pozici jako u BSA, kdy působil přes osm roků a zabýval se legislativou vztahující se k ochraně autorských práv a problematice e-marketingu. Dnešní dobou je regionálním ředitelem pobočky sídlící v Singapuru. Zde se má na starosti vymáhání práva a dohlíží na edukační aktivity Business Software Alliance v tomto regionu. Navíc se zabývá obdobnou tematikou jako v MPA.^[10]

Veškerou činnost pro vládní vztahy vede viceprezidentka **Katherine McGuireová.** Vedoucí speciálního týmu složeného z profesionálů zabývajících se vládními vztahy, tyto týmy sídlí ve Washingtonu a Bruselu. Nese zodpovědnost za veřejnou politiku BSA po celém světě, dále řídí politické kampaně zaměřené na technologických odvětvích souvisejících s duševním vlastnictvím a jeho ochranou, bezpečností na internetu a e-obchodem.^[10]

Poslední osobou stojící za zmínku je administrativní dozorčí a viceprezident pro globální chod Business Software Alliance **Scott Van Hove**. Dohlíží také na finance a lidské zdroje a odpovídá za evropské projekty a pomoc s programy v Asii.^[10]

4.2.3. Konkrétní protipirátská činnost

Oficiální stránky společnosti Business Software Alliance nejen popisují svou činnost, vztahy k politice a přínos lidskému společenství obecně, ale vedou vcelku slušný seznam transparentních konkrétních případů zakročení vůči softwarovým pirátům a porušitelům autorského zákona. Je zde k nalezení i mnoho užitečných zpráv o stavu této problematiky jak u nás tak ve světě formou písemnou i v podobě statistik zpracovaných grafy, nebo tabulkami. Velmi pozoruhodná je výroční zpráva pro rok 2009, která ukazuje situace v jednotlivých regionech. Části této zprávy je možné shlédnout společně s hrubým grafem celosvětové softwarové kriminality v kapitole obsahující přílohy.^[10]

Velmi zajímavá až rozporuplná je kampaň, jež odstartovala v říjnu roku 2009. Vznikla na faktu, který BSA zaznamenala. Jednalo se až o 60% zvýšení žádostí k organizaci BSA ve smyslu prověření konkurenčních firem ohledně užívání nelegálního softwaru a fakt, že v ČR se užívá nelegálně zhruba 38% z celkového počtu užívaného SW. Oficiálně, byla kampaň zaměřena na odhalení neférových praktik při podnikání a výzvou k zásahu proti pirátství oslovila více než 20 tisíc firem po celé České republice. Jedná se o možnost nahlásit jakoukoliv osobu, či podnik z používání nelegálního softwaru a porušování tak práva autorského. Samotné nahlášení je možné buďto přes horkou linku BSA na telefonním čísle +420 224 811 748 nebo prostřednictvím emailu ceskarepublikapiratstvi@bsa.org. Rozporuplnost této kampaně spočívá v absolutní anonymitě, kterou se může daný „udavač“, či ohlašovatel chcete-li zaštitit. Business Software Alliance si všechna tyto ohlášení postupně prověří. To spočívá v tom, že si společnost nejprve vyhradí čas a finance potřebné k provedení kontrolní akce.^[10]

BSA v České republice vypustil rokem 2001 údajnou „instruktážní“ nahrávku, která měla znázorňovat autentický zásah z takové akce. Výchovně-společensky měl tento počín působit jako jakýsi odstrašující příklad pro všechny firmy užívající nelegální software a nejspíše i jiné počítačové piráty, ovšem amatérské zpracování celého klipu, nedosáhlo kýženého cíle. Díky těmto prvků se stal ve své době na internetu

fenomémem a dodnes nečiní větší problém jej na známém serveru YouTube najít a zhlédnout.^[10]

Zmiňovaný dodatek ke kampani může sice působit úsměvně ovšem fakt, kdy do vaší začínající firmy, která si pracně razí cestu ve svém odvětví a tvoří jméno mezi konkurencí, vtrhne takováto „kontrola“ za doprovodu policie ČR a začne se probírat uprostřed „výrobního procesu“ veškerou výpočetní technikou související nejen s možným porušováním autorských práv softwaru, ale například účetnictví. V této nezávidění hodné situaci se již ocitlo mnoho firem a pro některé to dokonce znamenalo likvidaci. Ta byla způsobena nejprve přerušением obchodní činnosti firmy, která bez zabavené výpočetní techniky nebyla schopna dále provozu, tudíž přerušением finančních toků a rostoucímu zadlužení. V případě, že se nařčení objevilo jako milné a firma mohla dále pokračovat v provozu, již bohužel ztratila dobré jméno na trhu poptávky a tudíž nebyla schopna zvládnout nově vzniklé zadlužení. Peníze se dají půjčit, ale pověst bohužel ne, a proto se tyto zákroky stávaly v mnoha případech likvidačními.

V případě, že tento zásah se objeví po důkladném šetření jako opodstatněný, nemůžeme mít prakticky žádné výhrady, ale co když nastane situace, kdy obvinění bylo neoprávněné a došlo k poškození firmy? Je zde samozřejmě možnost pustit se do táhlého a finančně náročného soudního sporu. Takových případů se bohužel příliš neobjevilo, avšak i na takové se dá narazit.

Závěr této kapitoly v rychlosti zmiňuje pepný případ se společností Digisys z roku 1999, na kterou podal stížnost našťvaný zákazník a pošťval proti ní všechny možné kontroly včetně udaní k BSA za prodej diskety s nelegálním softwarem. Během následného řízení se nepotvrdilo žádné nařčení, ale BSA přesto dále uváděla na svém webu společnost Digisys jako konkrétní případ instalace nelegálního SW. Jednatel si však nenechal toto očerňování líbit, zažaloval BSA o 300 000,- Kč a soud mu dal za pravdu. Omluvy se sice Digisys dočkal, ovšem vysouzených peněz již nikoliv, protože společnost BSA se časem uvedla do likvidace. Další transparentní a nejspíše i nejznámější případ z našich luhů a hájů týkající se firmy Mironet za všechny je podrobněji uveden v následující kapitole.^[23]

4.2.4. Příkladná causa – případ Mironet - úvod a popis zásahu

Ve středu 17. května 2000 kolem dvanácté hodiny odpolední začal zásah policie České republiky na popud BSA, jež dostala informace od firmy Microsoft o údajném používání nelegálního softwaru při obchodní činnosti v Břevnovské pobočce firmy Mironet (obdobný zásah se odehrával i další pobočce na Praze 4 v Chemické ulici). Na internetovém serveru bonusweb.cz, který se celou záležitostí podrobně zabýval, se již 30. května objevila zpráva, jež celý zákrok popisovala z pohledu prodejce a technického pracovníka Ondřeje Boudy. Citovat celý text popisující zásah by bylo příliš zdlouhavé, a proto ho uvedu ve zkrácené podobě (odkaz pro možné přečtení celého dokumentu bude zachycen v příloze).^[15]

Ve zmíněném čase vstoupili do pobočky dva lidé a prodejci sdělili, zda je přítomen majitel. Pan Bouda vysvětlil, že majitel se na místě nenachází, ale mohou se obrátit na něj. Muž a žena se prokázali policejními průkazy, oznámili prohlídku a vyzvali všechny zaměstnance, aby odešli od počítačů a postavili se na určité místo. Pan Bouda si vyžádal povolení k prohlídce, které se zdálo být v pořádku, a zde se dostáváme k jednomu z prvních problémů, ale jak později ukázalo tak nebylo (hlavně necelá adresa a špatný název firmy, která funguje na principu takzvaného „franchisingu“ jež spočívá v samostatnosti jednotlivých poboček s vlastními majiteli IČO atd.). Zaměstnancům bylo též, zakázáno ponechat si u sebe mobilní telefony, což je samozřejmý obvyklý postup. Ovšem co už tak obvyklé není je fakt, že jim nebylo dovoleno zavolat ani na linku 158 a dále jim odmítli příslušníci sdělit svá služební čísla, protože zaměstnanci měli výhrady k jejich vystupování a přístup ze strany policie pro pozdější stížnosti. Po menších neshodách se dostavil na místo majitel firmy Ing. Robert Novotný, který po kontrole povolení konstatoval, že není platné. Policisté reagovali ve smyslu, že to není jejich věc a mají pouze rozkázáno zajistit prodejnu do příchodu vyšetřovatele. Následovalo tedy zavření pobočky, ale také kopírovací centrum, jež má společného s Mironetem pouze majitele, kterým však nebyl Ing. Novotný a firma Mironet s.r.o., ale fyzická osoba Tomáš Bureš – Mironet. Od této chvíle se čekalo na příjezd vyšetřovatele, jež byl stanoven na třetí hodinu odpolední. Kolem hodiny páté dal však telefonicky pokyn, že zaměstnanci mohou pobočku opustit. Další informace se tudíž Bouda dověděl zpětně od Ing. Novotného. Až zhruba po dalších třech hodinách a se dostavila zástupkyně vyšetřovatele a oznámila, že ten se již nedostaví, protože zrovna odjel na dvoutýdenní dovolenou. Ani tu nezajímaly námitky a neplatné povolené

k prohlídce, protože mají prý „prostě“ prohlédnout prodejnu na dané adrese. Po zabavení vybavení nebylo dovoleno si udělat ani zálohu důležitých účetních dokladů. Policisté byli také požádáni, aby vrátili vybavení co nejdříve a neblokovali tak prodej a funkce firmy, což slíbili učinit do 19. 5. 2000 (to se stalo realitou až po více jak třech letech!!!). O navrácení techniky, kterou si pobočky Mironetu pro pokračování v činnosti během soudního řízení musely obstarat vlastní cestou, se lze dovědět v dalších částech, jež se budou zabývat událostmi, jež zásahům předcházely a finálním verdiktem.

Resumé těchto prohlídek bylo následující. Technika a hardware zabavené v hodnotě 1 – 1,5 mil Kč. Došlo zde k zabavování částí vybavení v neznámém množství bez vědomí zaměstnanců, takže zaměstnanci také dodatečně odmítli podepsat jakékoliv protokoly o zabaveném zboží.^[15]

Předcházející události

Firma Mironet popsala po zásahu vývoj předcházejících událostí, které mají podle nich souvislost s oním zmiňovaným diskutabilním zásahem. Ty však probíhaly beze svědků a tudíž jsou na úrovni tvrzené zúčastněných postav, jež v Mironetu pracují, či pracovali.

Microsoft na jaře 1998 vyzývá, aby Mironet podepsal smlouvu týkající se instalace jejich produktů do počítačů nabízených k prodeji Mironetem. Ten však odmítá, pokračuje v dále v instalaci aplikace DR DOS a řádně zakoupené Windows aplikuje pouze na speciální přání zákazníků.^[16]

Během Invex konající se v říjnu toho samého roku, údajně stánek Mironetu navštívila pracovnice Microsoftu společně s příslušníkem policie ČR, který se dokonce legitimoval odznakem, vyzvali k dalšímu podepsání zmiňované smlouvy, načež byli opět odmítnuti.

1999 rok na to na dalším Invexu Microsoft údajně zaslal po pracovnících firmy ProCA (Lounský prodejce výpočetní a kancelářské techniky) vzkaz pro Mironet v němž stálo, že „už Mironet sledují“. Ten spekuluje, že si tuto firmu Microsoft „najímá“ za účelem získávání informací. Pár chvil po této zprávě se opět objevili pracovníci Microsoftu a opět vyzívali k podpisu již zmiňované smlouvy.

V březnu 2000 vychází v MIRONET news článek o možnostech Linux a free produktů Software602 jejichž název zní „Software zadarmo - nákup produktů Microsoftu

není jediným řešením jak legalizovat software“. Tato zpráva vyšla v nákladu 518 000 výtisků.

Po vydání oficiálního prohlášení firmy Mironet oznamující, že zákazník má možnost si na veškerých nových počítačích nainstalovat nechat nainstalovat OS Linux a balík Office v březnu téhož roku tuto službu zákazníci hojně využívají a povětšinou Linux slouží jakožto druhý výukový OS. Mironet byl opětovně kontaktován pracovníkem Microsoftu, aby ověřil tyto informace.

V květnu pak následoval tolikrát zmiňovaný zásah policie ČR na základě trestního oznámení týkajícího se případů údajných porušování práva autorského. Při této akci policie zabavuje veškeré počítače spolu se stoji zákazníků, serverů, účetnictví a záloh. Při této akci také údajně doporučují Mironetu po dobu vyšetřování zavřít. Tato doba se odhaduje na rok minimálně.^[16]

Posudky Microsoftu a Policie ČR, závěrečný verdikt

Společnost Microsoft si objednala a zaplatila následující posudek u Ing. Zápotockého dne 14.10.1999. Tento posudek se vztahoval k průzkumně zakoupenému vzorku výpočetní techniky v podobě stolního PC a jeho následnému rozboru po stránce softwarového vybavení. Závěr posudku jednoznačně tvrdil, že Mironetem zakoupené PC obsahuje nelegální software v hodnotě 17.000,- Kč.

Na první pohled se jedná o jasné porušení zákona, ale po podrobnější analýze se dozvíme, že „znalec“ se dopustil řady dosti fatálních chyb. Podívejme se tedy na konkrétní případy.

- program arj.exe 1220,- Kč
- program pkzip.exe 1440,- Kč
- volně stažitelné demoverze PC her ohodnoceny jako PLNĚ VERZE

Z toho plyne, že hodnotící osoba ohodnotila neregistrovaný shareware cenami pro registrovaný a nerozpoznal, že bootovací soubory s dalšími nacházejícími se v adresáři DOS nepocházejí ze SW MS DOS, avšak z Windows 98. Dále se můžeme dovědět o dalších „chybách“. Například adresář WINAMP20 je popsán, jako by obsahoval „Win zip“ atd. Zdá se, že největší problém se týká systémových souboru Windows 98, NDD a SYSINFO z Norton Utilities. K tomu se však Mironet ohradil tím, že při kontrolní nákup PC pro posudek neprobíhal zcela normální cestou, ale spíše působil provokativním způsobem. Tím je myšleno, že technik byl vyzván nakupujícím, aby předvedl funkčnost

počítače, a proto nainstaloval legálně nabyté programy command.com a Norton Utilities pro interní testování počítačů ve firmě (tento fakt při výpovědi 17.12.1999, jež byla součástí trestního oznámení na neznámého pachatele, pracovník Microsoftu zamlčel a doznal se k němu až při dalším výsledku dne 7.8. 2002). Chybou, kterou se však technik následně dopustil, bylo úplné odstranění zmíněných programů před prodejem zákazníkovi. Když vezmeme v potaz, že na dalších počítačích, jež distribuuje Mironet se tato situace neopakovala. Z toho může plynout dojem vykonstruovanosti ze strany společnosti Microsoft. Ten samozřejmě veškerá tyto nařčení odmítá se slovy, že šlo pouze o rutinní nákup.^[16]

Policie ČR nechala vyhotovit poté i revizní posudek, ze kterého tudíž vyplýval již zmíněný fakt, že nalezeny byly pouze komerční programy command.com a Nortonové Utility. Velmi zarážejícím se stal dále výrok Ing. Zápotockého, jenž při výsledku vypověděl, že si již na věci týkající se předání PC a následného vypracování posudku nepamatuje.^[16]

Trestní stíhání vůči osobě Ing. Robert Novotný zastaveno dne 8.1.2003, protože nebylo dokázáno, že spáchal daný skutek a z verdiktu vyplývají tudíž i některé další závěry. Dle mínění společnosti Mironet, ke kterému se též přikláním, byla tato kauza spíše než právní kauzou ekonomickou, protože se jako první větší společnost začala podílet na řešeních pomocí platformy Linux.^[15]

Již v začátcích kauzy v roce 200 bylo právními zástupci Mironetu podáno několik návrhu na zastavení stíhání pro jeho bezdůvodnost, což bylo potvrzeno státním zastupitelstvím až v roce 2003, kdy se verdikt konstatoval, že v jednom bodě trestní čin nebyl spáchaný obviněným, ale osobou neznámou a v dalších třech bodech se vůbec nejednalo o trestné činy.^[15]

Kauza zatěžovala nejen společnost Mironet po stránce finanční a personální, ale především stát, z důvodů dlouhého vyšetřování, výsledku svědků, zákroků, vypracovávání posudků a řadou dalších úkonů, jež ve výsledku přinesly zbytečné a velké náklady.

Díky velké a opakované medializaci, jež měla na starosti právě BSA přes v úvodu zmiňované elementy, utrpělo nejvíce dobré jméno společnosti Mironet, jenž začalo být rázem spojováno s porušováním autorských práv dle trestního zákona § 152 odstavec

první, jak stálo v původní obžalobě. Když vezmeme v potaz stav na trhu výpočetní techniky v letech, kdy se odehrával tento případ, se nacházely dvě (minimálně pro hlavní město Praha) nejsilnější firmy Alzasoft a Mironet. Porovnáním situace dnes, kdy největší zisky realizuje, jíž i na slovenském trhu operující Alza(ačkoliv jej Mironet začíná pozvolna dotahovat) a vezmeme v potaz, že kauza Mironet by se vůbec nekonala, lze dojít k závěru, že situace by mohla být zcela jiná, neřkuli opačná...^{[15][16]}

5. Softwarové pirátství

5.1. Softwarové pirátství – úvod do pirátství a počátky v historii

V úvodu této práce jsme se setkali s historií porušování autorských práv od pradávna, kdy se vztahovala převážně k autorským dílům. Tento způsob „kopírování“ se skrz na skrz lidskými dějinami téměř neměnil až do počátků 70. let dvacátého století, kdy se poprvé začaly objevovat případy digitálního pirátství. Souvislost s těmito případy měl ten fakt, že se na trh začaly postupně dostávat „relativně dostupné“ prostředky a vybavení k realizaci těchto činností. Toto bylo však stále ještě minimálně na dalších deset, dvacet let doménou převážně majetnějších a zručnějších jedinců na poli výpočetních technologií. Proces zjednodušování a technologického pokroku umožnil proto postupem času kopírování a pirátství pořád širšímu a širšímu okruhu lidí, kteří se už ani přímo nemuseli pohybovat v oboru. Například, zachtělo-li se někomu zkopírovat takovou gramofonovou desku, musel zůstat takový to nápad pouze na teoretické úrovni, avšak když se jednalo o magnetofonovou pásku, nebyl tento úkol zas tak obtížný. Nejprve byly sice magnetofonové přehrávače dostupné maximálně tak novinářům a umělcům, ale postupem času a díky konkurenci na trhu se ceny musely začít chtě-nechtě přesouvat k přijatelnější úrovni, a tak se tato technika stala dostupnější i širším vrstvám. Čas nelze zastavit, to platí samozřejmě i pro technologický vývoj a proto se pirátství přesunulo do dalších odvětví a k dnešním dnům se k nim „úspěšně“ hlásí nejen hudební počiny, ale i literatura, filmy a především software, kterým se budu zabírat v širším měřítku oproti ostatním zmíněným komoditám. Tímto postupem jsem se dostal až k onomu softwarovému pirátství. Kriminalita vztahující se k počítačům je sice mladá, ale více než jiné obory má sklony k dynamice a prudkému technologickému vývoji. Skoro každý dnes již o pirátství slyšel a možná se s ním i setkal přímo. V drtivé většině však dané osoby nejsou sto alespoň detailněji přiblížit, o co se v podstatě jedná. Složitost celé problematiky, podtrhuje existence nepřeberného množství softwaru ať už nakoupeného v kamenných prodejnách nebo stažitelného (komerčního i nekomerčního) na celém širokém webu. Nejčastějším porušováním tedy na poli softwaru dochází v důsledku neznalosti souvisejících licenčních podmínek. Neznalost ovšem neomlouvá, a tak se dostáváme do situace kdy je autorský zákon a konkrétní práva porušována úmyslně, v některých případech dokonce s myšlenkou dosáhnout jeho prostřednictvím finančního zisku. Tvůrce softwaru postižený tímto

nešvarem, tak musí způsobenou ztrátu započítávat do ceny a dalších nákladů, což v dnešní době má již nezanedbatelný vliv na celosvětovou ekonomiku.^[1]

Ovšem když se nebudeme na problematiku dívat černobíle, zjistíme, že softwarové pirátství nevzniká jenom nevědomky, nebo za účelem zisku. Jsou i jiné účely a podněty které, budí v takzvaných pirátech pudy, jež mají za následek činy vedoucí k tvorbě takzvaných „warezových“ komodit a bujení celé pirátské scény. Těmi se budu zabývat v pozdějších úsecích této práce.

Již notnou dobu se zde hovoří o **softwarovém pirátství**, aniž by se objevil pokus definovat, co ve své podstatě znamená a jak vzniká. Za softwarové pirátství se dá považovat činnost, při níž je distribuován, či používán software v rozporu s licenčním ujednáním. Tato ujednání či licenční smlouvy jsme zákonem povinni dodržovat, při koupi nebo instalaci daného softwaru a dále se jimi řídit při jeho užívání. Autorský zákon nám stanovuje již zmíněnou distribuci, užívání a nakládání se softwarem. Zákoníky obchodní a občanské mají dále na starosti nákup a prodej.^{[4][7]}

5.2. Softwarové pirátství – druhy

Pojem softwarové pirátství v sobě skrývá, širší okruh než by se mohlo zdát. Ve vztahu k jednotlivým kategoriím se váže převážně rozsah a vliv na celkovou situaci. Jednotlivé skupiny jsou taky odlišně stíhány z důvodů jejich závažnosti. Nyní následuje představení elementárního rozdělení.

5.2.1. Pirátství koncového uživatele

Téměř nejrozšířenější odvětví, které se vyznačuje používáním nepovoleného počtu rozmnoženin, půjčováním a instalací softwaru na více počítačů, což je v rozporu s licencí. Setká se s ním skoro každý člověk.^[1]

5.2.2. Domácí pirátství, internetové pirátství torrent a rychlé sdílení

Obdoba pirátství koncového uživatele. Také pod něj spadá, rozmnožování a vyměňování SW s přáteli, ale jeho sdílení přes internet pomocí aplikací jako jsou torrent a DC managery, nebo přispíváním na fóra odkazy směřujícími na vysokokapacitní a vysokorychlostní úložiště. Tyto druhy pirátství jsou nejhůře vystopovatelné.

Typ sdílení pomocí **torrentových trackerů** je speciální typ pirátství, jež vzniklo v první polovině 21. Století. Oproti takzvanému DC, které sdílí jednotlivé soubory jako celky, pracuje technologie torrentu tak, že ve chvíli kdy se uživatel připojí a stáhne prostřednictvím klienta první možný paket z celého souboru, ihned ho začne sdílet se všemi ostatními, jež taky stahují daný soubor, tento konkrétní paket ještě nemají. Systém je výborný pro soubory větších (až několika gigabajtových) souborů, z toho důvodu se také brzy začal zneužívat pro pirátské aktivity.

Dnes již pomalu ustupuje do pozadí a iniciativu přebírají fóra, kam uživatelé nahrávají odkazy na konkrétní části titulů jednotlivých skupin, které jsou uloženy na vzdálených serverech s rychlou přístupovou dobrou. Služby pro úložiště jsou provozovány na rozdíl od torrentů na legálních serverech, provozovaných společnostmi jako **Rapidshare, Hellshare, Czshare, Share-rapid** a jiné. Mnohé z těchto serverů lze využít ve velmi omezené míře zdarma, profesionální piráti samozřejmě užívají placených služeb, které spočívají ve vyšších uploadovacích a downloadových rychlostech a vyšším počtu dat ke sdílení.^[1]

5.2.3. Obchodní pirátství

S konkrétním příkladem se mohl čtenář seznámit v kapitole týkající se konkrétního případu s firmou Mironet, neprávem obviněnou tímto přečinem. Nelegální činnost zde spočívá v prodeji medií s nelegálním softwarem, či počítačů opatřeními již nelegálními aplikacemi. To se týká i prodeje SW opatřeným nedostatečnou, či neodpovídající dokumentací. Typickým příkladem je několika násobná instalace programu se stejným sériovým číslem. Obchodní pirátství se téměř neustále rozšiřuje.^[1]

5.2.4. Podnikové pirátství

Založeno na LAN sítích větších rozměrů, které se nacházejí ve středně velkých až větších podnicích. Většinou špatné zabezpečení, umožňuje i několika set řadovým zaměstnancům snadný přístup k velkému množství softwaru. Totéž se týká i případů, kdy k jednomu legálně instalovanému softwaru má přístup na síti nepřeborné množství zaměstnanců.^[1]

5.2.5. Průmyslové pirátství

Největší problém rozvojových zemí, kde je tento jev na denním pořádku. Díky dobré cenové dostupnosti kopírovací techniky je běžně na ulici, převážně v podobě jakési obdoby stánkových trhů, k dostání nepřehledné množství softwaru, aplikací, her a nejnovějších filmů. V mnoha případech jsou v těchto zemích do nelegální výroby a prodej pirátských kopií zapleteny i vládní orgány.^[1]

5.3. Softwarové pirátství – konkrétní historie a vznik

Prvopočátky softwarového pirátství sahají do 80. let minulého století, kdy málokdo z počítačových nadšců měl přístup k prvním „lepšími“ počítačům. V té době neměl nikdo víceméně ani potuchy o nastávajících možnostech, jenž přinese globální síť internet. Vlastnictví takového stroje byl pro takové nadšence zázrakem a umožňoval řešit různé matematické rovnice, či spouštět některý ze zhruba dvou desítek dostupných aplikačních softwarů. Zmiňovaní nadšenci se sdružovali v kroužcích, převážně univerzitních a během pravidelných srazů si vyměňovali vlastně vytvořený software, nápady a tipy. A tady právě se objevily počátky konkrétního pirátství! Tito nadšenci sice investovali do svých strojů značný peníz, avšak jejich kapsa nebyla bezedná. Software byl navržen sice pro jejich počítače, ale jeho cena byla několikanásobně vyšší, jelikož management při jeho projektování počítal, že ho prodá nějaké společnosti s mnohem větším kapitálem, než kterým disponoval takovýto nadšenec. Sami si jistě odvodíte, co asi následovalo. Povětšinou pracující nadšenci u zmiňovaných velkých společností pak začali navzájem směňovat tyto aplikace a vyvinula se tak prapůvodní pirátská scéna. Bez takto směněných softwarových počínů by však nadšenci neměli možnost experimentovat s počítači, zkoušet a vyvíjet další software. Nutno podotknout, že mnohé tyto osoby, jejichž tvořivost a experimenty měli nemalý význam pro další rozvoje a rozšiřování počítačů jako takových se později i mnohdy staly zakladateli několika nejúspěšnějších vývojářských společností, které se podílely na tvorbě nového softwaru.^[1]

Toto jsou však poměry, které panovaly převážně za železnou oponou, ne-li až za oceánem. Nutno poznamenat fakt, že tam software nebyl považován jakožto duševní vlastnictví, což se ovšem změnilo s příchodem zákona o počítačovém softwaru z roku 1980 (Computer Software Copyright Act). Do té doby tudíž zákon nebyl schopný postihnout jeho krádeže, či kopírování. V našich krajích se však téměř žádná

autorskoprávní regulace týkající se konkrétně softwarových záležitostí nekonala. Přinesly ji až porevoluční vládní reformy související se změnou státního zřízení a nové světové, ekonomicko-sociální situace, která do nově vzniklého státu vtrhla jako divoká voda.

5.4. Hranice mezi legálním užíváním a pirátstvím – Licence

Abychom dobře pochopili, jak lze legálně nakládat s nakoupeným softwarem jsem se zmiňoval, na začátku v souvislosti s rozmnožováním a tvorbou záložních kopií. Před pár okamžiky mohl čtenář postřehnout opětovně slovo Licence.^[4]

Je to právní termín, pocházející z latinského licet – dovození a obecně se dá vyložit několika skutečnostmi, jež jsou odlišné v závislosti konkrétní situace užití tohoto termínu. Obsah licence, či licenčního ujednání je vždy stanoven právními předpisy, které kladou důraz na nezaměňování konkrétních termínů, jako jsou povolení, koncese, oprávnění, licence atd. Problém může nastat při mezinárodních komunikacích, týkajících se těchto termínů, protože ne vždy se terminologie shoduje.^[4]

Ve chvíli kdy se k licenci přidalo autorské a patentní právo a rázem se z licence stává obdoba jistého svolení autora, jenž vlastní autorská práva k danému dílu, pro jeho užívání, což v drtivé většině souvisí se stanovenými poplatky. Užití se samozřejmě opírá o řadu podmínek a okolností, kdy lze s dílem nakládat. Jelikož moje problematika se týká softwarového pirátství, bude vhodné čtenáře proto seznámit s druhy (typy) softwarových licencí mající velmi důležitou úlohu ve chvílích zda se s daným softwarem nakládá v mezích autorskoprávního zákona, či nikoliv.^[4]

5.4.1. Hranice mezi legálním užíváním a pirátstvím – Typy Licencí

Dle druhu licencí spočívajícímu převážně v pravidlech jeho užívání je můžeme dělit na opensource, shareware, freeware, proprietární software a další. Uživatelům mohou jen doporučit, aby si danou licenční smlouvu vždy pečlivě přečetli, protože rozdíly mezi jednotlivými typy nejsou vždy jednoznačné a mohou být založeny na jejich modelech. Nepřečíst si licenční smlouvu k zakoupenému softwaru může způsobit obdobné problémy, jako v případech kdy uzavírám jakoukoliv jinou smlouvu například při získávání půjčky v bance, či pojistné smlouvy.^[4]

Public Domain

Software nikterak chráněný, jenž autorský zákon dle § 28 odstavce prvního označuje za dílo volné, tudíž s ním můžeme jakkoliv nakládat aniž bychom se dopustili porušování autorských práv.^[4]

Opensource

„Pražáklaď“ svobodného softwaru. Základ většiny programů aplikací tvořených, převážně s myšlenkou možného zapojení všech uživatelů, kteří mohou přispět ve vývoji a pokroku, na poli působnosti dané aplikace. Tímto zapojováním mám na mysli studium, redistribuci, zásahy do zdrojového kódu a podobně. Software s touto licencí může být rozšiřován , jak zdarma tak za poplatek, v obojích případech však musí být uživateli umožněno získat i zdrojový kód. Každý čtenář, alespoň trochu bystřejší čtenář si samozřejmě hned vzpomene na OS Linux, jenž je typickým příkladem této licence a částečně jsem již o něm psal v kapitole o BSA a kauze Mironet, která tento systém využívala právě pro jeho snadnou a hlavně levnou dostupnost.^[4]

Copyleftovaný software

Mohlo by se zdát, že na software opatřený touto licencí se vztahují stejná pravidla jako pro opensource, avšak to by byl omyl. Copyleftovaný software, i když je modifikován, nebo redistribuován musí být i nadále označen copyleftovou licencí. Ať už se jedná o užití částí nebo celého softwaru ve svém produktu musí výrobce dodržet copyleftovou licenci. Toto je bohužel často porušováno výrobcí proprietárního softwaru, s ním se seznámíme v následující části.^[4]

Proprietární software

Jedna z nejrozšířenějších licencí. Klasický software, který si koupíme, neobdržíme k němu zdrojový kód a tudíž je i zakázáno ho jakkoliv modifikovat, či redistribuovat. Šířením bez svolení autora se samozřejmě dopouštím porušování jeho autorských práv. Jako u opensource se nám hned vybavil linux tak u Proprietárního softwaru nás nejspíše napadne společnost Microsoft, která je přímo „proslavená“ pro lýtý boj, jenž vede za svůj software a jeho užívání.^[4]

Shareware

Zvláštní druh licence, který povoluje užívat a šířit software bezúplatně avšak při dlouhodobějším užíváním je uživatel povinen zaplatit licenční poplatek. Po jeho zaplacení následuje zaslání produktového klíče, jenž software licencuje, nebo přímo balíček upravující celý program.

Výhoda toho typu licence je možnost užití softwaru takzvaně na zkoušku před jeho koupí. Využívat se dá po výrobcem stanovenou dobu, načež se pak uzavřou klíčové funkce. Obdobou Shareware jsou také Trial verze. Ty obsahují většinou plnohodnotný program, jenž se po uplynutí stanovené zamkne jako shareware, ale jelikož nepotřebuje ke své funkčnosti žádné pomocné balíčky, jsou aplikace toho typu častou a převážně i lehkou kořistí hackerů.^[4]

Freeware

Takto označený software mohou jakožto uživatelé vesele používat a šířit po neomezenou dobu. Šíření však nesmí být za úplatu, taktéž úpravy bez svolení autora nejsou možné. Užívat však tento systém ve firmě, což vede ke komerčním účelům je podmíněno poplatky směřujícími vůči osobě vlastníci autorská práva.^[4]

OEM (Original equipment manufacture)

Obdobně jako licence typu Proprietární software, nejčastěji užívána firmou Microsoft. Distribuce probíhá tak, že počítač je prodáván současně s OEM softwarem a na tento stroj se také váže, takže při jeho zničení licence zaniká. Počítač lze uživatel upravit, ale jen v míře omezené. Software opatření OEM licencí nelze přenést na jiný počítač, pokud není jinak uvedeno v konkrétní licenci. Před několika lety začala od této licence společnost Microsoft částečně upouštět ve snaze o snížení čísel týkajících se pirátsky vydaných produktů této společnosti a vyšší možnosti legalizace. Odpadá tak i vazba na hardware.^[4]

Adware

Zvláštní typ licence, jenž povoluje software bezplatně užívat a šířit. Obsahuje však placenou reklamu, kterou stejně jako software nemohu beztrešně měnit ani upravovat. Autor inkasuje peníze právě z vložené placené reklamy.^[4]

5.5. Důvody vzniku pirátství

Dá se říct, že nad touto otázkou se bezpochyby vedly nekonečné debaty a financovaly výzkumy nejedné obrovské společnosti, jež cestou softwarového pirátství přicházejí o nemalé zisky. Kolem této problematiky kolu stejně tak bezpočet teorií proč pirátství vlastně vzniká, existuje, nejen že přežívá, ale proč se dokonce rozrůstá. Na začátku kapitoly 5. jsem nastínil nejpravděpodobnější okolnosti ohledně počátků vzniku v nedávné historii. V tuto chvíli mám více na mysli důvod vzniku problému, podporovaný hlavně koncovým uživatelem, jenž pro své užití volí právě pirátskou verzi softwaru, ať už staženou z internetu, či zakoupenou od nelegálního prodejce.

Následně je uveden pokus o sestavení okolnosti, které mají s největší pravděpodobností na svědomí neutuchající zájem o širokou warezovu nabídku. Technologicko-rozvojové důvody a jejich vliv zde byl, již několikrát dostatečně zmiňován a proto následující teorie se opírají převážně o úvahové a empatické prameny.

5.5.1. Finanční nenáročnost

První důvod, který může člověka jenom napadnout. Evoluce donutila člověka myslet, aby přežil. Tudíž šetřit zdroje tam kde je nemusí nezbytně nutně investovat, aby je mohli vložit tam, kde uspokojení jeho potřeb nelze substituovat. Proč chodíme mezi obchody a hledáme tedy nejnížší možnou nabídku, jenž je prodejce ochoten nabídnout za stejné zboží jako prodejce jiný? Prostý příklad, jdete na procházku lesem. Najednou na zemi naleznete automat na sladkosti, jenž vám nabízí za „poplatek“ okusit nějakou dobrotu. Při bližším prozkoumání zjistíte, že přístroj má ze zadu díru a když se šikovně natáhnete, sladkost je vaše a anonymita hustého lesa vás přeci ochrání... nebo ne? Co uděláte?

Problematika onoho „hustého lesa“ spojená s pojmem duševní vlastnictví, který se stále ještě nelehce uchycuje, těžce zakládají na morálních podstatách jedince.

5.5.2. Obchodní podmínky

Koupí-li si osoba kapesní počítač a po několika dnech zjistí, že jeho funkce nevyhovují. Prodejce garantuje navrácení nemalého obnosu, který za něj vydal. Nastane-li tato situace se softwarem nebo jiným zbožím, které se vztahuje k duševnímu vlastnictví, tuto možnost již prakticky nemá. Prodejce tvrdí, že zakoupený software lze vrátit do dané lhůty, avšak v neporušeném originálním obalu. Z toho plyne, že pokud uživatel nevládne nadpřirozenými schopnostmi, jemu tato skutečnost téměř k ničemu.

V případě filmů, hudby či her může být tento bod diskutabilní na bodu vkusu uživatele, jenž si danou proprietu koupil, ale u funkčního softwaru je to situace zcela odlišná. Tento problém se dá částečně eliminovat volně stažitelnými zkušebními verzemi.

Souvislost také lze hledat v nesrozumitelnosti vydávaných verzí a kompatibilitě, díky kterým se může uživateli lehce stát, že koupí software, jenž ve skutečnosti nepotřeboval, nebo ho na svém stroji dokonce nerozběhne. Na vině je převážně nedostatečné množství poskytovaných informací, díky nimž se dá tento problém minimalizovat.

5.5.3. Hobby, soutěžení a zábava

„Pirátení“ se spolu s rozvojem techniky rozšířilo ruku v ruce jako válka a bída. Následkem rozšiřování internetu a zjednodušování přístupu k němu začaly vznikat i módní a podzemní „záležitosti“, obdobné sportům. Řekne-li se sport, ihned nám vyvstane na mysli slova jako zábava a závod. Tímto se dostaneme k další příčině mající za následek rozvoj pirátství a jeho rozšiřování. Pirátství zkrátka otevřelo dalších výčet „sportovních“ disciplín, kde je možné závodit a samozřejmě vyhrávat. Bližší věci týkající se toho fenoménu rozeberu v pozdější kapitole týkající se „Distribučního řetězce“ a pirátské morálky.

6. Prostředky, „uživatelé“, ochrany, řešení problémů a koloběh pirátství

6.1. Distribuční řetězec

Pro průměrného koncového uživatele sedícího pohodlně u počítače a vesele stahujícího libovolný software prostřednictvím několika kliknutí myši na dané odkazy, je termín distribuční řetězec obestřený mlhou, za kterou si představuje všemožné způsoby, jak se onen stahovaný nelegální SW dostal až k němu do počítače.

Distribuční řetězec je sofistikovaný systém, jenž musel projít svým přirozeným vývojem. Skládá se z jednotlivých nepostradatelných elementů, které mají v celém cyklu a své přesně stanovené úlohy. Ve své podstatě je pirátství založeno na improvizaci, invenci, přizpůsobování se a nekonzervativním myšlením. Pro toho, kdo si myslí, že pirátská organizace je jenom jakási skupina dobrodruhů a potíživců přijde nejspíše nemilé překvapení. Elitní warezové skupiny pracují totiž na úrovni špičkových obchodních jednotek.^[1]

6.1.1. Dodavatelé

Ve skupině se jedná prakticky o post s nejvyšším bezpečnostním rizikem. Bez kvalitního a věrného dodavatele se nemůže obejít jediná pořádná skupina. Uvažuje se, že sami dodavatelé se stali subkulturní organizací mající přímý vliv na jednotlivé skupiny, ale to jsou jen domněnky.

Jak se již dalo z předchozích útržků informací dovodit, dodavatelé mají za úkol DODAT software určený pro warez scénu v té nejžádanější podobě. Betaverze, alfa verze a jiné neúplné počiny pro dodavatele znamenají jenom ztrátu času, protože ačkoliv si jejich skupina za jejich služby nesmírně váží a odměňuje je jistými privilegii, za takto „přihraný“ software by je mohla čekat až vyloučení z komunity. Proto nikoho nepřekvapí, že dodavatelé pocházejí nejčastěji z útrob softwarových firem, kde ne vždy musí pracovat jako zaměstnanci přímo podílející se na vývoji softwaru. Pro kvalitní dodavatele platí několik elementárních pravidel, co se týče dodávání softwaru. Software musí být bez virů, finální, použitelný, nejnovější a úplný. Dodavatelů je několik typů a užívají různé taktiky, pro urychlení zmíním je pouze v základu.^[1]

Interní osoba (insider) zaměstnanec firmy. Nacházet se může prakticky na jakémkoliv postu, od vývojáře přes baliče SW až k nenápadné uklízečce, hlavní je,

že se dostane ke kýženému cíli a ten pak předá. **Prohledávání FTP serverů** nebo také FTP snooping spočívá v prohledávání firemních FTP serverů, kam firmy odkládají části a někdy i celé programy, ještě před vydáním. Firmy je většinou maskují systémovými názvy souborů, ty však většinou zkušený snooper prokoukne. Dále by každý čekal médii tolik proslavený **Hacking**, avšak jelikož se jedná o velmi náročnou taktiku, je toto doména pouze několika málo zručných hackerů oplývající schopnostmi pro tuto disciplínu. Hacking je používán asi nejméně ze všech taktik. Oddaný dodavatel udělá téměř cokoli pro nový aktuální titul a tak se vyvinula jedna z nejinovativnějších metod – **Sociální inženýrství chápané též jako manipulace s lidmi**. Pracná a náročná, ovšem velmi oblíbená cesta k získávání nového SW, nejčastěji však her. Skupina vytvoří fiktivní internetový hráčský magazín. Velmi obtížné je vzbudit na síti seriózní dojem a pozornost vývojářských skupin, které jim pak samy pošlou své produkce ještě před veřejným vypuštěním do prodeje s vidinou pozitivně hodnocené recenze a tudíž i levné, efektivní reklamy. Většinou však po uvedení takové pirátské kopie na warez scénu následuje rychlé odhalení a likvidace onoho „časopisu“, protože vývojáři opatřují zasílané verze takzvaným vodotiskem s unifikovanými údaji, dle kterých lze jednoduše určit, odkud kopie unikla. Obdobně funguje i princip se zasíláním **demonstračních médií**, které jsou v podstatě plnohodnotně funkčním softwarem, ale obsahují licenční ochrany pro časové omezení. V případě, že se fiktivní firma jeví jako dostatečně velký subjekt, zašle jí výrobce na požádání prodlužující licenci, z níž pak schopný cracker dokáže sestavit takzvaný key-gen tvořící licenční a sériová čísla, která otevrou software pro užívání po neomezenou dobu. Poslední metoda spočívá v klasickém **legálním nakupování v obchodě**, přezdívané též „**store pickups**“. Netřeba ji nijak více rozvádět, protože její smysl je již z názvu naprosto jasný.^[1]

6.1.2. Crackeri

Jakmile dodavatel úspěšně splní svůj úkol, přichází řada na skutečné mozky pirátských skupin – crackery. Crackeri jsou mnohdy zaměňováni s hackery, tyto specializace se nemusí vylučovat avšak jejich pravý smysl je ve své podstatě naprosto odlišný.

Pro profesionální příslušníky této komunity se cracking stává přímo posedlostí. Rychlost je pro crackera alfou a omegou, protože vydávání nových titulů je jeden obrovský závod mezi pirátskými skupinami. Crackeri tráví nad novými aplikacemi nespočet

bezesných nocí. Čím rychleji zkompletuje funkční crack, nebo vydá cracknutou aplikaci, získává ve své komunitě respekt, úctu a možnost postoupit do elitnějších pirátských skupin.^[1]

Rozebíráním všech nožných crackovacích metod, by bylo tématem, jež by vydalo na další samostatnou práci. Důležitým faktem je, že drtivá většina těchto metod je založena na velmi náročné zpětné dekompozici kódů ve spojení se systémovým nízko úrovněm jazykem Assembler, který pracuje na systému symbolických adres. Nižší úroveň je už jen samotný strojový kód fungující prostřednictvím jedniček a nul.

Složitost a podmínky jejich práce se dají srovnávat se specialisty, kteří se za druhé světové války snažili dešifrovat důležité válečné depeše. Často se jedná o jedince se značně nadprůměrnou inteligencí.^[1]

6.1.3. Kompletace, vydání titulu (baliči)

Ve chvíli je titul plně funkční, předá se na starost baličům. Ti zařizují další okolnosti týkající se přesouvání titulů na web a warezové stránky, jimž se přezdívá sajty (z anglického site - stránka). Aby si skupina udržela svůj elitářský status, musí se balič postarat a řadu maličkostí, jež však mají velký význam. Samotný titul se musí nejprve opatřit několika náležitostmi. Mezi tyto formálnosti patří správné pojmenování souborů a složek, aby bylo znát, od které skupiny pochází. Dále se přikládá informační dokument obsahující všechny možné důležité informace týkající titul. Oficiální informace od výrobce, údaje o skupině, jež jí vydává, postupy pro správnou instalaci, či běh instalace. Všechny tyto informace obsažené v info souboru jsou většinou zahrnuty do jednotného celku, který je doplněn o takzvaný „ASCII art“ (část takového ASCII artu je možno vidět na obrázku č.1).

Obrázek č. 1: část ASCII artu skupiny Razor 1911 (<http://en.svebee.com/39/ascii-poster>)

Následuje zabalení pomocí komprimačních programů, aby se zredukovala velikost a zjednodušilo celé nahrávání na sajt. Před tímto úkonem je samozřejmou povinností překontrolovat celistvost celého titulu a vyvarovat se aby pak nebyl na sajtě označen bombou (nuke), což by znamenala nejen velkou ostudu pro skupinu, ale nejspíš i velké problémy pro baliče.^[1]

6.1.4. Pirátské „Sajty“ obecně

Smysl slova sajta a jeho původ byl již v základu vysvětlen v předchozí kapitole. Internetové stránky jsou pro pirátství nejzákladnějším elementem existence, nebýt těchto, hubů, blogů, fór a databází pirátství by ve své podstatě nemělo prakticky ani šanci na přežití a brzy se stalo jenom okrajovou problematikou společnosti.^[1]

Za pra-předchůdce takovýchto sajt by se dali považovat BSS systémy (Bulletin Board Systems) fungující skrze analogovy telefonní signál. Takový systém sestával z deseti linek, přičemž každá disponovala rychlostí 19,6 kb za sekundu. Na svou dobu zázrak techniky pro pár zasvěcených jedinců, dnes však muzejní záležitost.

Dnešní warezové sajty, mají přístupové rychlosti pohybující se ve více jak 100 megabitových hodnotách a pro koncového uživatele jeví jako ohromný švédský stůl. Software, multimédia a aplikace v hodnotě desítek milionů dolarů k mání, bez větších komplikací. Takzvaná skladová velikost průměrné, lepší sajty se dnes pohybuje v řádech desítek Terabajt.

Mohlo by se zdát, že pirátské skupiny a sajty budou mít mezi nějakou přímou vazbu, ale v drtivé většině tak tomu není. Málokdy se stane, že by skupiny „vlastnila“ své konkrétní sajty, kam by nahrávali pouze svůj materiál. I když se stává, že někteří členové mohou pomáhat spravovat danou sajt, hierarchie postav je zde odlišná od těch, která pracují v pirátských skupinách.^[1]

Pirátské „Sajty“ - postavy v pozadí

Box owners jsou sponzoři dodávající ten nejlepší možný hardware a spravují ten starý. **Link owner** zajišťuje umístění sajty na výhodném s nejširším možným datovým pásmem. Nebývá výjimkou situovat je do prostředí univerzit, či dokonce k poskytovatelům internetového připojení, často jsou umístěny na studentských kolejích. **Site**

administrátorova práce je téměř totožná s prací normálního administrátora. Zajišťuje zprávu sajty jako takové, stará se o uživatelské účty a řeší problémy na samotné sajtě. Dohlíží, aby se na sajtě objevovalo jenom to nejlepší a nejčistší zboží má na starost **Nuker**. V okamžiku, kdy narazí na tituly, jenž by nepodléhal přísným normám, je označen takzvanou bombou a v nejbližší době odstraněn, osoba zodpovědná za jeho nahrání se následně s největší pravděpodobností ocitne na černé listině. Sajti mají samozřejmě taky své **umělce (artists)**, jejichž prací je zajišťovat co nejhezčí vzhledové prostředí, protože výborná sjta nejen že musí obsahovat prvotřídní zboží, ale musí i samozřejmě skvěle vypadat, aby na ní mohli být její členové, jak se patří pyšni.^[1]

Druhy pirátských sajt – topsajta a ostatní

Jako v každém odvětví, nejsou nikdy dvě věci stejné, není tomu tak ani na poli pirátských a warez sajt. Dělení je zde rozloženo, do pěti nejvýznamnějších skupin, dle materiálu, jeho kvalitě, šířce pásma, popularity a rychlosti s jakou se na nich objevují ty nejnovější tituly.

Na úplném vrcholu se nacházejí takzvané **topsajty**, s nejvyšší možnou prestiží a uživatele, jenž by se chtěl ucházet o přístup, musí na scéně předcházet pověst, nejlépe pak pomůže příslušnost k nějaké významné skupině. Počet uživatelů takové topsajty málokdy přesáhnou sto.

Pod topsajtou se nacházejí další čtyři skupiny odlišující se postupně horšími vlastnostmi, které jsem vyjmenoval v úvodu této části. Tím pádem je samozřejmostí, že nižší a nižší sajty mají mnohem větší počty uživatelů, užší datové pásmo, zastaralejší materiál a přístup k takovým sajtům se stává pro koncového uživatele snazším.^[1]

6.1.5. Kurýři

Ačkoliv o jejich existenci se příliš nemluví, pro každou dobrou skupinu jsou nepostradatelným elementem stejně jako crackeři nebo dodavatelé. Jejich řady přesahují všechny ostatní postavy dohromady. Jejich nikdy nekončící smysl práce spočívá v přesouvání všech možných titulů jejich skupiny, tak aby se dostaly z těch nejlepších topsajt až na ty úplně nejnižší v hierarchii. Alfou a omegou pro kurýra je rychlost datového toku a psaní na PC rychlostí blesku. Svou činností tráví denně bez problému osm až deset

hodin, protože čím rychleji se titul jejich skupiny rozšíří po internetu a dostane se k co největšímu možnému počtu koncových uživatelů, prestiž jejich skupiny i jejich vlastních stoupá.^[1]

6.2. Protipirátské ochrany

Vydavatelé a vývojářské společnosti museli nějakým způsobem zareagovat na vznik pirátství a jeho šíření geometrickou řadou. Tím se stali protipirátské ochrany, zabraňující možnému nelegálnímu užívání software.

Lehké připomenutí patří dobám, kdy se například první hry chránily pomocí prazvláštních avšak někdy velmi sofistikovanými metodami. Dlouhou dobu se držela primitivní avšak vcelku oblíbená metoda „dotazů“. Spočívala v tom, že aplikace se většinou při startu dotazovala na konkrétní věc, která se dala vyčíst pouze z podkladů přiložených k zakupovanému software. Příkladem může být dotaz typu „Jaké slovo se nachází v manuálu na straně 35 v 12tém řádku na prvním místě?“. V dnešní době je tato ochrana, až úsměvná protože pirátovy stačilo daný manuál překopírovat a bylo hotovo. S postupem času crackeři postoupili natolik, že se jim úspěšně dařilo tyto ochrany z aplikací kompletně odstraňovat.

Ochrany lze dělit dvě základní skupiny, hardwarové a softwarové. Nejprve se podíváme na hardwarové ochrany a poté přiblížím technologie softwarových ochran s konkrétními příklady. Tyto ochrany jsou známější, a některé se specializují konkrétně na ochranu herních aplikací. Někdy je přístup podniku k ochraně softwaru až diskutabilní, protože se někdy stává, že ochrana ve výsledku přiděluje víc vrásek legálním uživatelům oproti skutečným pirátům.^[1]

6.2.1. Hardwarové ochrany – Hardwarový klíč

Na přelomu osmdesátých a devadesátých let přišel výrobce počítačových her s novinkou na poli ochrany softwaru. Jako první přišli s takzvaným **hardwarovým klíčem** (viz obrázek č. 2), který jejich aplikace vyžadovala připojit do paralelního portu, jinak se aplikace sama opět vypnula.^[1]

V podstatě se jedná o fyzický prostředek ochrany programu proti nelegálnímu používání. Dříve měly podobu právě zmiňované přípojky do paralelního portu,

dnes používají podoby malé USB klíčenky. Tyto klíče obsahují uvnitř ochranné elektronické obvody, ty pak vytvářejí unifikovaný kód, jenž je nutný pro správnou funkci programu. Dále se také používají další ochranné prvky obsažené v klíčích v podobě dešifrování části programu nebo v případě užití paralelního portu lze kombinovat s ochranou technologií Touch Memory, sloužící pro autentizaci obsluhy. K překonání takovýchto klíčů je potřeba aby si cracker sehnal platnou kopii HW klíče (tzv. dongle-dump) a softwaru.

Obrázek č. 2: podoba hardwarového klíče – paralelní port a USB konektor (http://www.identcode.cz/Select_ang.asp)

V době vzniku hardwarových klíčů se také šířila jedna fáma, zřejmě okořeňovaná výrobními firmami. Povíдалo se, že hardwarové klíče obsahují malou nádobku s kyselinou, která se při rozmontování klíče (způsob jeho cracknutí) protrhne a nenávratně tak klíč znehodnotí.

Dále existuje ještě **obálkový hardwarový klíč**, ten je chápán jako dešifrovací přístroj. Funkce spočívá v tom, že šifrovaný program se posílá do HW klíče, protože bez dešifrování je k ničemu. V podstatě jde o překlad zdánlivě nic neříkajícího kódu do sady instrukcí. Jedná se o jednu z neúčinnějších obran, co se týče rozboru samotného programu.^[1]

6.2.2. Softwarové ochrany

Jak jistě, čtenář správně tuší, takováto technologie ochrany je postavena na softwarovém řešení sofistikovaných algoritmů. Následující přehled, osvětlí principy těchto systémů, které již mnoho let přivozují pirátům bezesné noci.

Sériová čísla (seriál number, CD key)

Metoda sériových čísel představují jedinečnou možnost jak svázat nerozpoznatelný řetězec čísel a písmen nějaké další dodatečné údaje jako jsou jména, adresy a další informace. Na první pohled může sériové číslo budit chaotický dojem, ale ve skutečnosti skrývá informace jako majitele licence, její druh. V podstatě se jedná o princip podobný vodoznaku. S rozvojem sharewarové technologie v polovině devadesátých let minulého století se začala rozšiřovat i technologie sériových čísel. Uživatel vyzkoušel danou aplikaci a v případě zájmu si jí zakoupil, načež obratem obdržel sériové číslo, jež odpovídalo jeho jménu, či emailové adrese.^[1]

Tato technologie, se díky své oblíbenosti neustále používá u téměř všech běžně distribuovaných aplikací a prošla si do dnešních časů značným technologickým rozvojem. Nejprve byly **staticky šifrované klíče**, o nichž jsem již hovořil před pár okamžiky. V drtivé většině mají obdobný formát jako například tento smyšlená sériový klíč „jannovak/9658-52MK-8H02-KLX0“. Ve chvíli kdy se crackerům podaří rozluštit podstatu sériového klíče, sestrojí takzvaný keygen a následně distribuují aplikaci společně s ním.

Následovaly **klíče zamčené v nodu**, podstatně bezpečnější než statické, protože klíč je vázán na konkrétní počítač, na nějž byla aplikace nainstalována, proto na ně nefungovala metoda distribuce s klasickým keygenem. Pro zprovoznění takto ošetřené aplikace musí cracker vytvořit speciální keygen, jenž tvoří klíče jedinečně pro každý nod, nebo mu nezbyvá než aplikaci nabourat a celou ochranu odstavit.^[1]

Algoritmický klíč je společně s klíčem nodovým nejrozšířenější ochrannou tohoto typu. Název napovídá, že klíče konstruované na této technologii jsou čistě algoritmické a matematické. Zkratka zdánlivě se zdá, že klíče jsou naprosto náhodně generované, avšak jsou výsledkem generovacího vzorce s mnoha proměnnými (viz obrázek č. 3).

Pokud bychom rozložili CD klíč 00193-0391-75463 (našli bychom ho na přebalu výrobku), zjistili bychom následující informace.

Druh výrobku	Prodejce	Počet licencí	Kontrolní číslo
001	93	0391	75463

00193-0391-75463
 001 = profesionální verze
 93 = zakoupeno online z oficiálního obchodu firmy
 0391 = 391. prodaná kopie
 75463 = výsledek součinu prvních dvou polí (193 * 391)

Obrázek č. 3: příklad rozkladu algoritmického klíče (CRAIG, Paul P. Softwarové pirátství. strana 67, obrázek 4.6)

Spíše než jako silná ochrana se tento systém užívá, pro dohledávání registrovaných uživatelů.^[1]

Ochrany CD, DVD a komerčních ochrany pro hry

Do roku 2001 byly CD nosiče chráněny obdobným systémem jako předtím diskety. Jedná se o takzvané úmyslné chyby, jež zabraňují pirátům v kopírování, nebo spouštění pirátské kopie. Ochranná aplikace ověřovala bajty, které se nedaly zkopírovat. To se od roku 2001 změnilo, protože na trhu se objevily nové vypalovací mechaniky pracující s takzvaným režimem RAW, pracující takzvaně s hrubými daty a tudíž se dané médium zkopíruje kompletně i s případnými chybami a ochranami.^[1]

Ovšem časem se i zdokonalila technologie pro boj s takovými vypalovačkami. Princip spočívá v tom, že se každý nosič má unikátní otisk, jeho detaily mohou odhalit pomocí načítání hustoty sektorů nosiče v čase pro hledání sektorů na disku. Ochrana tak může zjistit, zdali bylo médium vypáleno standardní domácí vypalovačkou (tudíž se jedná o pirátskou kopii) nebo ne.^[1]

Komerční ochrany her

Časem si vývojáři s každým dalším cracklým a kolikrát i předvídaným titulem uvědomili, že pirátské skupiny, vyzbrojené obdobnými technologiemi a špičkovými mozky, jsou nelehká konkurence. Z toho důvodu se začaly rozjíždět samostatné projekty pro vývoj komerčních ochranných systémů, které měli za úkol pirátskou problematiku řešit v globálnějším měřítku. Světlo světa díky nim spatřily ochrany, které byly časem neustále upravovány proti dalším útokům. Nejznámějšími jsou například SafeCast, Securom, SafeDisc, Starforce (včetně hodně kritizované DRM ochrany) a nově zatím nepřekonaný ochranný systém pracující v základu na obdobné DRM technologii, jež vydala francouzská vývojářská firma Ubisoft společně s uvedením hry Assassin's creed II na trh.

SafeCast

Ochrana výjimečná pro svou univerzálnost, vznikla ve společnosti Macrovision. Stejně jako pro použití na CD se dá použít jakoukoliv aplikaci na veškerých médiích, například i pro stahování z internetu. Při pálení CD se data prostě na médium prostě zapíší a odpadá potřeba lisování. Jádro systému pracuje na principu přidání speciálního klíče pro rozpoznávání vkládaných výrobních kódů.^{[17][18]}

SafeDisc

Ochrana pocházející stejně jako SafeCast od společnosti Macrovision. Ve své době představovala velmi silnou ochranu. Původní verze obsahovala tři klíčové prvky. Autentizaci digitálního podpisu, kódování chránící samotný obsah a antihackerský software. Při masteringu je obsah zakódován společně s autentizační instrukcí. Při masteringu přibude digitální podpis, takže při přehrávání originálu autentizaci program kontroluje zmíněný digitální podpis a následně zabezpečený kód rozklovává, aby se dal vůbec spustit.

Verze V2 spočívala v tom, že na médiu se vyskytovaly zdánlivě nepravidelné shluky vadných sektorů, jež ve skutečnosti skrývaly jistou pravidelnost. Hackerům se podařilo tuto ochranu eliminovat poprvé pomocí speciálního programu zvaného InseKtor, který odstraňuje z média zmíněné vadné sektory a ovladač pak při spuštění vrací očekávané hodnoty (ty sám generuje). Poslední známá verze SafeDiscu nese označení V4.^{[17][18]}

SecuROM

Technologie patentovaná primárně proti kopírování CD-ROM, používá specifický ověřovací mechanismus. Již při masteringu se do skleněné matrice přidává pro každý titul unikátní kód, ten se pak digitálně kontroluje. Pro vytvoření záložní kopie, je třeba užít vypalovací technologie užívající již zmíněnou technologii RAW.

Pozdější aktualizace vedli ke spojení SecuROMu s dokonce několikanásobnou technologií on-line aktivace sériových klíčů a vznikla tak verze SecuROM on-line.^{[17][18]}

Starforce

DRM (digital rights manager, správce digitálních práv) Ochrana vyvinutá stejnojmennou ruskou firmou na začátku roku 2004. Jednoduchý princip spočívá v takzvané DPM datometrii, která neustále běží na počítači, je zcela nezávislý na operačním systému a zjišťuje, zda máme software, který chceme používat pořízený legální cestou skrze mechaniku, v níž musí být originální médium.^[20]

Problémy kvůli, kterým jsou vedeny nekonečné debaty ohledně Starforce spočívají v tom, že Starforce operuje na úrovni kernelu, tudíž s vysokými administrativními právy. Ty ho opravňují do značné míry sledovat a ovládat hardwarové vybavení vašeho počítače a většina podezřelých operací tak končí okamžitým restartováním počítače. Nemusím připomínat, že bez možnosti uložení dat. Z toho plyne, že v podstatě Starforce rozhoduje, co se na vašem počítači bude spouštět a co ne. Zájemcům o tuto tematiku je známý také případ kdy blog BoingBoing.net varoval před těmito vlastnostmi Starforce a dovolil si jej označit jako Malware (zálučně se chovající software, jenž má tendenci infiltrovat se do počítače). Reakce, kterou obratem oponovali ruští Starforce stojí každopádně za citací: „*Označovat StarForce jako Malware je případ pro našeho právníka. Odstraňte z vašeho webu urážky na naši adresu, lži, spekulace a mylná fakta. Porušili jste svým jednáním alespoň 11 mezinárodních zákonů a brzy se vám proto ozve náš americký právník. Už jsme kontaktovali i FBI, jelikož nás poškozujete a obtěžujete.*“ V podobném stylu se nesly i výhrůžky dalším médiím a kritikům, včetně známého serveru Cnet (<http://news.cnet.com/>).^[19]

Po velkých protestech a medializaci, se objevily snahy o různé modifikace a upravení této kontroverzní ochrany, ovšem skutečností je, že dodnes zůstává předmětem sporů. Jeho úkolem bylo omezit pirátství a zvýšit počty legálně zakoupených aplikací ovšem efekt byl opačný. Po čase se pirátům podařilo Starforce od aplikace úspěšně izolovat a poctivý vlastník, jenž utratil nemalé finanční prostředky, se cítil být šikanován těmito ochrannými prvky.

Poslední známá verze ochrany stejného typu a jména Starforce nese označení StarForce Frontline 5.0, poskytuje uživatelské rozhraní pro odstranění ovladačů a umožňuje nastavovat ověřování aplikace on-line.^{[20] [19]}

6.3. Budoucnost a poslední neprolomená ochrana od Ubisoftu

Francouzský vydavatel Ubisoft, se nechal před nedávnem slyšet, že se svojí novou ochranou postavenou na principech DRM, obsaženou v titulu Assassin's Creed II vyhláší válku počítačovým pirátům. Základ ochrany spočívá v neustálém ověřování připojení ke vzdálenému Ubisoft-serveru. Na ně nejen ukládá uložené pozice, ale hlavně průběžně stahuje obsah nutný pro hraní hry, jakmile se však spojení přeruší, hra se zastaví. Již pár dnů po oficiálním vypuštění titulu do prodeje, hlásili hráči problémy týkající

se připojení k serverům. Obratem Ubisoft informoval o tom, že tato situace nastala, protože servery neustále čelí takzvaným DDoS útokům (Distributed Denial of Service - distribuované odmítnutí služby při kterém dochází k úmyslnému přetěžování cíleného serveru). S tím se však objevily i domněnky, že tyto kolapsy vyvolalo právě neustálé komunikování platících zákazníků se servery, díky zmiňované DRM technologii.

Paradox tví v tom, že ochrana zamýšlená proti pirátům opět nejspíše postihla poctivě platícího zákazníka, který splňuje všechny podmínky pro údajné správné fungování aplikace. Situace gradovala, když výpadek postihl i hráče předchozího titulu od Ubisoftu a to ponorkového simulátoru Silent Hunter 5. Tuto zprávu firma obratem samozřejmě dementovala se slovy, že výpadek se nedotkl 95% hráčů, což je zanedbatelné číslo. Komentáře k těmto zprávám vždy v drtivé většině přesvědčují o opaku.

Budoucí vývoj jen těžko odhadnout, v současnosti se však ochrana zatím urputně drží a crackerům se podařilo hru pouze částečně zprovoznit, ale ke stoprocentní funkčnosti má ještě hodně daleko.^[24]

6.4. Multifunkční Distribuční herní síť

V originále označovány svými tvůrci jako „on-line gaming service“ tyto sítě se začaly dostávat do obecného povědomí v první polovině 21. století. Jejich největší přínos se ukázal při podpoře podpoře zmíněného on-line gamingu, například při distribuci opravných patchů, přídatných balíčků (tzv add-onů).

Konkrétním příkladem je vznik sítě **Steam** vyvinuté americkým vývojářským týmem Valve Corporation, nebo pozdější počín Microsoftu uvedený pod názvem **Games for Windows – Live**, který byl založen na podkladě starší služby pro Xbox konzole XboxLive. Záhy se k pouhé podpoře uživatelských profilů přidal i element reklamy a nápady na distribuci samotných herních aplikací v podobě online prodeje, načež následovalo stažení přímo přes danou síť.^[21]

V české republice se sice takové oblíbenosti netěší, ale v zahraničí směrem k západním zemím, jejich oblíbenost velmi roste. Pomalu, ale jistě se upouští od distribuce v kamenných obchodech, jenž je pro výrobce složitější než její digitální podoba. Například možnost online distribuce přes Steam využívá již drtivá většina předních vývojářů počítačových her, jako jsou Strategy First, PopCap Games, THQ, 2K Games, Activision, Capcom,

Codemasters, Eidos Interactive, Firaxis Games, id Software, Ritual Entertainment, Rockstar Games, Sega, Take-Two Interactive, Lucas arts, Epic Games a Ubisoft.^[21]

Nešvarem, který se stává předmětem častých debat, je však i fakt, že tyto sítě shromažďují značné množství informací o svých uživateli. Již několikrát zmiňovaný Steam je tak často kritizován pro narušování soukromí. Ve chvíli kdy je tato služba aktivní kompletuje informace o softwaru a hardwaru jejich uživatelů. Údajně se sice služba čistě anonymní a lze jí v konkrétních aplikacích, či nastavení svého Steam účtu vypnout, avšak takovéto nálepky se zbavuje jen velmi těžko. Tomuto nešvaru nepřidaly ani okolnosti spojené s vydáním posledního veleúspěšného titulu série Call of Duty Modern Warfare 2. Vlnu nevole zvedlo zjištění, že tuto hru „ochraňuje“ obdoba DRM ochrany jako tomu je u nedávno zmiňovaného Assassin's Creed II, tudíž chce-li hráč tento titul hrát, musí být neustále přihlášen přes internetového klienta ke službě Steam. Na rozdíl od Ubisoftu, je technické řešení Steamu pro uživatele příjemnější, protože nebyly zaznamenány zatím žádné větší potíže.^[21]

7. Závěr

Tato bakalářská práce se zaměřila na problematiku vznikající v souvislosti autorského zákona a softwaru, který je neustále na IT scéně neutuchajícím tématem. Cílem práce bylo rozebrat a popsat zmiňovanou situaci na poli užívání softwaru ať už legálního, či nikoliv.

Pro podrobnější pochopení celkové situace, bylo důležité se nejprve seznámit s okolnostmi, které obnáší autorskoprávních zákonů jako celku a následně jejich vztahu. Regulaci zajišťující instituce poskytly nejen mnoho otázek, ale i mnoho odpovědí, jako statistiky a průzkumy. Studie konkrétních případů vztahující se k tématu práce, byla důležitým přínosem osvětlující průběh a nelehké okolnosti provázející situace, kdy je podezření na porušování autorských zákonů.

Jedním z cílů bylo také studium softwarového pirátství jako takového. K tomu se vztahovala i část popisující distribuční řetězec pirátské scény analyzující celý systém založený na ohromné a profesionálně organizované nelegální činnosti, které však za rok 2009 dle průzkumů BSA lehce oslabila ve vyspělejších zemích. Velkým přínosem pro pochopení problému, byla analýza sledující vývoj a postavy, operující v tomto prostředí, z obou stran zákona.

Suma faktů a zkušeností získaných pomocí analýzy zdrojů a tvorba této práce dopomohla k získání mnoha nových pohledů na věc. Lidský názor se dá velmi snadno ovlivnit mediálními kampaněmi, čemuž se díky odborné práci s podklady podařilo vyhnout. Dle mého názoru nelze bojovat proti softwarovému pirátství cestou silných restriktivních kroků mířených ke koncovým uživatelům, ale celkovou změnou přístupu k distribuci softwaru a kontroly jeho užívání, kdy bude docíleno situace, ve které nebude muset koncový uživatel být na vážkách, zdali sáhnout po legálním softwaru, či jeho pirátské verzi. To je myšleno hlavně na situace nejen společensky, ale i morálně vyspělejších zemí, včetně České republiky, kde se celkový přístup k duševnímu vlastnictví pomalu mění k lepšímu, což ovšem bohužel není situace panující v zemích třetího světa a rozvojových státech.

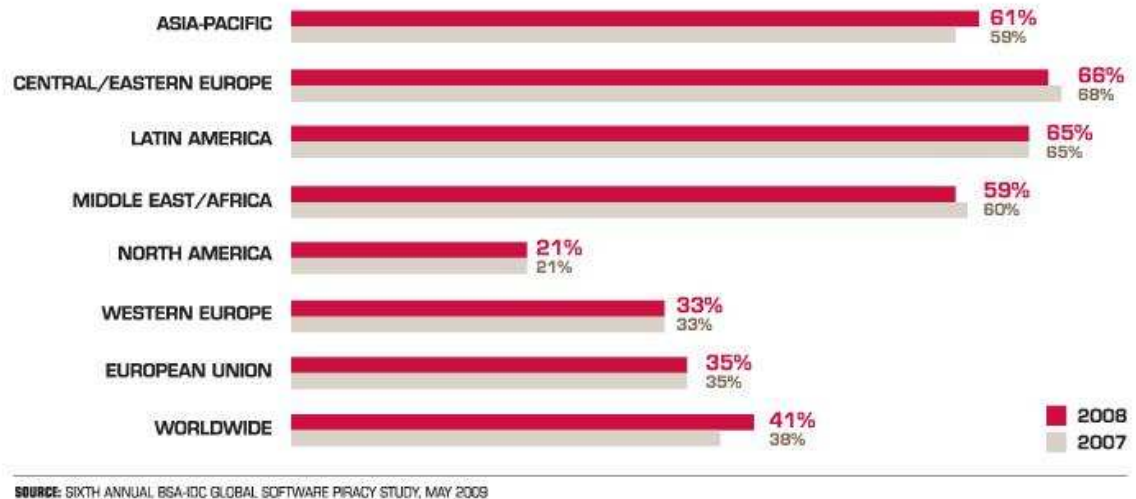
8. Seznam použitých zdrojů

1. CRAIG, Paul P. *Softwarové pirátství bez záhad*. Praha: Grada Publishing, 2008, 212s., ISBN 978-80-247-1765-4.
2. ČERMÁK, J. *Internet a autorské právo. 2.* Praha: Linde 2003, 252s. ISBN 80-7201-423-4.
3. JAKL, L. *Právní ochrana průmyslového a jiného duševního vlastnictví*. Praha: Metropolitní univerzita Praha 2008, 146s., ISBN 978-80-86855-30-1.
4. SMEJKAL, V. *Autorský zákon: Z pohledu informačních technologií*. Právní rádce, 2000, č. 10, ISSN-1210-4817.
5. ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář. II. Díl. 6., doplněné a přepracované vydání*. Praha: C.H.Beck, 2004, 1719s. ISBN 80-7179-896-7.
6. TELEČEK, I. *Autorský zákon. Komentář*. Praha: C.H.Beck, 1997, 504 s. ISBN 80-7179-106-7.
7. Zákon č. 121/2000 Sb. - Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
8. Wikipedia.org *Autorský zákon* [online]. Vystaveno 1.3.2010. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Autorský_zákon>.
9. Wikipedia.org *Autorské právo* [online]. Vystaveno 1.3.2010. Dostupný z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Autorské_právo>.
10. Business.center.cz *Zákon č. 121/2000 Sb., zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a ...* [online]. Vystaveno 2010. Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/zakony/autorsky/>>.
11. Autorskaprava.cz *AUTORSKÁ PRÁVA* [online]. Vystaveno 2010. Dostupný z WWW: <http://www.autorskaprava.cz/autorska_prava.htm>.
12. Ochranný svaz autorský.cz *Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním o.s.* [online] Vystaveno 2009. Dostupný z WWW: <<http://www.osa.cz/page3.php>>.
13. Jirihradec.cz *Jiří Hradec - skladatel - muzikant - studio - spor s OS* [online]. Vystaveno 1999. Dostupný z WWW: <<http://www.jirihradec.cz/>>.
14. Bsa.org *Business Software Alliance* [online]. Vystaveno 2009. Dostupný z WWW: <<http://www.bsa.org/country.aspx>>.

-
15. Bonusweb.idnes.cz *Mironet* [online]. Vystaveno 2000-2002. Dostupný z WWW: <<http://bonusweb.idnes.cz/search/?searchString=kauza%20mironet&search=Hledej>>.
 16. uxw.cdr.cz *Kauza Mironet tajemství zbavená* [online]. Vystaveno 29.3.2003. Dostupný z WWW: <<http://www.uxw.cdr.cz/a/4541>>.
 17. diit.cz *Články k SW ochranám* [online]. Vystaveno 1999-2009. Dostupný z WWW: <<http://www.diit.cz/search>>.
 18. metzka.cdr.cz *Články k SW ochranám* [online]. Vystaveno 2002-2009. Dostupný z WWW: <<http://metzka.cdr.cz/a/cdr/hledat?hledat=ochrany&x=0&y=0>>.
 19. games.tiscali.cz *StarForce vyhrožuje kritikům soudem a FBI* [online]. Vystaveno 2.2.2006 [cit. 16-3-2010]. Dostupný z WWW: <<http://games.tiscali.cz/news/news.asp?id=16929>>.
 20. programujte.com *Pozor na hry s ochranou StarForce* [online]. Vystaveno 31.3.2006. Dostupný z WWW: <<http://programujte.com/?akce=clanek&cl=2006032502-pozor-na-hry-s-ochranou-starforce>>.
 21. Wikipedia.org *Steam* [online] Vystaveno 9.3.2010. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Steam>>.
 22. svazautoru.org/ *SNA* [online] Vystaveno 2006. Dostupný z WWW: <<http://www.svazautoru.org/>>.
 23. lupa.cz *BSA -- nevyřízené účty* [online] Vystaveno 3.7.2002. Dostupný z WWW: <<http://www.lupa.cz/clanky/bsa-nevyrizene-ucty/>>.
 24. lupa.cz *Proti-pirátská ochrana se obrátila proti Ubisoftu* [online]. Vydáno 10.3.2010. Dostupný z WWW: <<http://www.lupa.cz/clanky/protipiratska-ochrana-se-obratila-proti-ubisoftu/>>.
-

9. Přílohy

Příloha č. 1 – Průzkum BSA – procentuální zastoupení nelegálního softwaru v regionech

Příloha č. 2 – Část Šesté každoroční zprávy BSA a IDC ke globálnímu pirátství - Žebříčky zemí (zleva doprava) s největším procentem pirátského softwaru; ztrátami v amerických dolarech \$ a největším procentuálním nárůstem pirátství

HIGHEST PIRACY RATES 2008			HIGHEST PIRACY LOSSES 2008			MOST IMPROVED PIRACY RATES 2004-2008		
RANK	COUNTRY	RATE	RANK	COUNTRY	LOSSES \$M	RANK	COUNTRY	RATE CHANGE
1	Georgia	95%	1	United States	\$9,143	1	Russia	-19%
2	Bangladesh	92%	2	China	\$6,677	2	Datar	-11%
3	Armenia	92%	3	Russia	\$4,215		Tunisia	-11%
4	Zimbabwe	92%	4	India	\$2,788	3	China	-10%
5	Sri Lanka	90%	5	France	\$2,760	4	Romania	-9%
6	Azerbaijan	90%	6	United Kingdom	\$2,181	5	Vietnam	-7%
7	Moldova	90%	7	Germany	\$2,152		Ukraine	-7%
8	Yemen	89%	8	Italy	\$1,895		Costa Rica	-7%
9	Libya	87%	9	Brazil	\$1,845		Kuwait	-7%
10	Pakistan	86%	10	Japan	\$1,465		Japan	-7%
11	Venezuela	86%	11	Canada	\$1,222		Kazakhstan	-7%
12	Indonesia	85%	12	Spain	\$1,029		Bahrain	-7%
13	Vietnam	85%	13	Mexico	\$923	6	Serbia	-6%
14	Iraq	85%	14	Poland	\$648		Brazil	-6%
15	Ukraine	84%	15	South Korea	\$622		Mexico	-6%
16	Algeria	84%	16	Australia	\$613		Egypt	-6%
17	Montenegro	83%	17	Thailand	\$608		Jordan	-6%
18	Paraguay	83%	18	Netherlands	\$583		Australia	-6%
19	Cameroon	83%	19	Indonesia	\$544		Singapore	-6%
20	Nigeria	83%	20	Ukraine	\$534		India	-6%
							Morocco	-6%

Příloha č. 3 – Část Šesté každoroční zprávy BSA a IDC ke globálnímu pirátství – průzkumy k jednotlivým zemím, seřazených od příslušných regionů (část první)

	PIRACY RATES					PIRACY LOSSES				
	2006	2007	2008	2003	2004	2006 \$M	2007 \$M	2008 \$M	2003 \$M	2004 \$M
Asia Pacific										
Australia	26%	26%	26%	31%	32%	\$513	\$492	\$515	\$361	\$409
Bangladesh	92%	92%	92%	—	—	\$102	\$92	\$90	—	—
Brunei	69%	67%	—	—	—	\$15	\$13	—	—	—
China	80%	82%	82%	86%	80%	\$5,677	\$6,664	\$5,429	\$3,884	\$3,565
Hong Kong	48%	51%	53%	54%	52%	\$225	\$294	\$180	\$112	\$116
India	69%	69%	71%	72%	74%	\$2,788	\$2,025	\$1,275	\$566	\$519
Indonesia	85%	84%	85%	87%	87%	\$544	\$411	\$350	\$280	\$183
Japan	21%	23%	25%	26%	26%	\$1,435	\$1,791	\$1,781	\$1,621	\$1,787
Malaysia	59%	60%	60%	60%	61%	\$369	\$311	\$289	\$149	\$134
New Zealand	22%	22%	22%	23%	23%	\$75	\$55	\$49	\$30	\$25
Pakistan	86%	84%	86%	86%	82%	\$159	\$125	\$143	\$48	\$26
Philippines	69%	69%	71%	71%	71%	\$202	\$147	\$119	\$76	\$69
Singapore	36%	37%	39%	40%	42%	\$163	\$159	\$125	\$86	\$86
South Korea	43%	43%	45%	46%	46%	\$822	\$549	\$440	\$400	\$506
Sri Lanka	80%	90%	90%	—	—	\$97	\$93	\$86	—	—
Taiwan	39%	40%	41%	43%	43%	\$201	\$215	\$182	\$111	\$161
Thailand	76%	78%	80%	80%	79%	\$609	\$469	\$421	\$259	\$183
Vietnam	85%	85%	86%	90%	82%	\$257	\$200	\$96	\$38	\$55
Other AP	91%	91%	86%	82%	76%	\$69	\$36	\$149	\$29	\$63
TOTAL AP	61%	60%	63%	64%	62%	\$13,291	\$14,888	\$11,718	\$8,458	\$7,887
Central and Eastern Europe										
Albania	77%	79%	77%	76%	77%	\$9	\$11	\$11	\$9	\$7
Armenia	92%	93%	95%	86%	—	\$7	\$8	\$8	\$7	—
Azerbaijan	80%	92%	94%	94%	—	\$55	\$50	\$51	\$40	—
Bosnia	67%	69%	69%	69%	70%	\$15	\$13	\$14	\$13	\$12
Bulgaria	69%	69%	69%	71%	71%	\$139	\$92	\$50	\$41	\$33
Croatia	54%	54%	55%	57%	56%	\$77	\$68	\$62	\$51	\$50
Czech Republic	39%	39%	39%	40%	41%	\$169	\$161	\$147	\$121	\$132
Estonia	50%	51%	52%	54%	55%	\$21	\$20	\$16	\$18	\$17
FYROM	69%	69%	69%	70%	72%	\$14	\$11	\$10	\$9	\$8
Georgia	85%	—	—	—	—	\$9	—	—	—	—
Hungary	42%	42%	42%	42%	44%	\$146	\$125	\$111	\$106	\$126
Kazakhstan	79%	79%	81%	85%	89%	\$125	\$110	\$85	\$69	\$57
Latvia	56%	56%	56%	57%	59%	\$31	\$29	\$26	\$20	\$19
Lithuania	54%	56%	57%	57%	56%	\$40	\$37	\$31	\$25	\$21
Moldova	80%	82%	84%	86%	—	\$40	\$43	\$36	\$44	—
Montenegro	83%	83%	82%	83%	83%	\$8	\$7	\$6	\$9	\$9
Poland	56%	57%	57%	56%	56%	\$649	\$580	\$494	\$389	\$379
Romania	68%	68%	69%	72%	74%	\$249	\$151	\$114	\$111	\$82
Russia	69%	73%	80%	83%	87%	\$4,215	\$4,123	\$2,197	\$1,625	\$1,362
Serbia	74%	76%	78%	80%	80%	\$99	\$72	\$59	\$66	\$65
Slovakia	43%	45%	45%	47%	49%	\$62	\$54	\$47	\$44	\$49
Slovenia	47%	48%	48%	50%	51%	\$51	\$39	\$36	\$33	\$37
Ukraine	84%	83%	84%	85%	81%	\$534	\$403	\$337	\$239	\$107
Rest of CEE	89%	89%	80%	82%	89%	\$181	\$173	\$166	\$145	\$112
TOTAL CEE	68%	69%	68%	69%	71%	\$7,883	\$6,321	\$4,124	\$3,282	\$2,882
Latin America										
Argentina	73%	74%	75%	77%	75%	\$339	\$370	\$303	\$182	\$108
Bolivia	81%	82%	82%	83%	80%	\$20	\$18	\$15	\$10	\$9
Brazil	59%	59%	60%	64%	64%	\$1,645	\$1,617	\$1,148	\$786	\$659
Chile	67%	68%	69%	69%	64%	\$202	\$187	\$163	\$109	\$87
Colombia	56%	58%	59%	57%	55%	\$136	\$127	\$111	\$80	\$91
Costa Rica	60%	61%	64%	66%	67%	\$24	\$22	\$27	\$19	\$16
Dominican Republic	79%	79%	79%	77%	77%	\$43	\$38	\$19	\$8	\$4
Ecuador	66%	68%	67%	69%	70%	\$27	\$33	\$30	\$17	\$13
El Salvador	80%	81%	82%	81%	80%	\$29	\$28	\$18	\$8	\$5
Guatemala	81%	80%	81%	81%	78%	\$49	\$41	\$26	\$14	\$10
Honduras	74%	74%	75%	75%	75%	\$9	\$8	\$7	\$4	\$3
Mexico	59%	61%	63%	66%	66%	\$823	\$836	\$748	\$525	\$407
Nicaragua	79%	80%	80%	80%	80%	\$4	\$4	\$4	\$2	\$1
Panama	73%	74%	74%	71%	70%	\$24	\$22	\$18	\$8	\$4
Paraguay	63%	62%	62%	63%	63%	\$16	\$13	\$10	\$10	\$11
Peru	71%	71%	71%	73%	73%	\$84	\$75	\$59	\$40	\$38
Uruguay	69%	69%	70%	70%	71%	\$25	\$23	\$16	\$9	\$12
Venezuela	86%	87%	86%	82%	79%	\$484	\$464	\$307	\$173	\$71
Other LA	84%	83%	83%	82%	79%	\$319	\$135	\$96	\$32	\$6
TOTAL LA	63%	63%	66%	68%	68%	\$4,311	\$4,121	\$3,123	\$2,829	\$1,348

Příloha č. 4 – Část Šesté každoroční zprávy BSA a IDC ke globálnímu pirátství – průzkumy k jednotlivým zemím, seřazených od příslušných regionů (část druhá)

	PIRACY RATES					PIRACY LOSSES				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006 \$M	2007 \$M	2008 \$M	2009 \$M	2010 \$M
Middle East and Africa										
Algeria	84%	84%	84%	83%	83%	\$96	\$96	\$62	\$66	\$67
Bahrain	55%	57%	63%	63%	62%	\$27	\$27	\$23	\$22	\$19
Botswana	80%	82%	81%	82%	84%	\$14	\$14	\$12	\$12	—
Cameron	83%	84%	84%	84%	84%	\$5	\$5	\$5	\$5	—
Egypt	59%	60%	63%	64%	65%	\$158	\$131	\$68	\$80	\$50
Iraq	85%	85%	—	—	—	\$205	\$124	—	—	—
Israel	32%	32%	32%	32%	33%	\$172	\$121	\$102	\$84	\$66
Ivory Coast	80%	81%	82%	82%	84%	\$15	\$15	\$16	\$23	—
Jordan	58%	60%	61%	62%	64%	\$22	\$20	\$19	\$19	\$16
Kenya	80%	81%	80%	81%	83%	\$31	\$28	\$22	\$20	\$16
Kuwait	61%	62%	64%	66%	68%	\$59	\$61	\$60	\$65	\$48
Lebanon	74%	73%	73%	73%	75%	\$48	\$44	\$39	\$34	\$26
Libya	87%	88%	—	—	—	\$22	\$22	—	—	—
Mauritius	57%	57%	59%	60%	60%	\$5	\$4	\$3	\$3	\$4
Morocco	66%	67%	66%	68%	72%	\$70	\$66	\$53	\$55	\$65
Nigeria	82%	82%	82%	82%	84%	\$132	\$114	\$100	\$82	\$54
Oman	82%	81%	82%	83%	84%	\$26	\$23	\$25	\$22	\$13
Qatar	51%	54%	58%	60%	62%	\$26	\$25	\$23	\$21	\$16
Reunion	40%	40%	40%	40%	40%	\$1	\$1	\$0	\$1	\$1
Saudi Arabia	52%	51%	52%	52%	52%	\$272	\$170	\$195	\$178	\$125
Senegal	79%	80%	81%	82%	84%	\$7	\$6	\$6	\$6	—
South Africa	35%	34%	35%	36%	37%	\$335	\$284	\$225	\$212	\$196
Tanzania	73%	73%	73%	73%	81%	\$48	\$54	\$55	\$54	\$38
Turkey	64%	65%	64%	65%	66%	\$468	\$365	\$314	\$268	\$182
UAE	36%	35%	35%	34%	34%	\$170	\$94	\$62	\$45	\$34
Yemen	89%	89%	—	—	—	\$14	\$13	—	—	—
Zambia	82%	82%	82%	82%	84%	\$2	\$2	\$2	\$2	—
Zimbabwe	82%	81%	81%	80%	80%	\$4	\$3	\$2	\$5	\$9
Other Africa	86%	85%	85%	84%	84%	\$35	\$76	\$49	\$63	\$124
Other ME	87%	87%	89%	81%	83%	\$438	\$448	\$423	\$154	\$70
TOTAL MEA	68%	69%	69%	71%	71%	\$2,989	\$2,448	\$1,893	\$1,882	\$1,228
North America										
Canada	32%	32%	34%	33%	36%	\$1,222	\$1,071	\$784	\$779	\$889
Puerto Rico	44%	44%	45%	47%	46%	\$36	\$33	\$31	\$12	\$15
United States	20%	20%	21%	21%	21%	\$3,143	\$3,040	\$7,289	\$6,895	\$6,645
TOTAL NA	21%	21%	22%	22%	22%	\$10,481	\$9,144	\$8,104	\$7,686	\$7,549
Western Europe										
Austria	24%	25%	26%	26%	25%	\$184	\$157	\$147	\$131	\$128
Belgium	25%	25%	27%	26%	26%	\$269	\$223	\$222	\$257	\$209
Cyprus	50%	50%	52%	52%	50%	\$15	\$14	\$12	\$13	\$9
Denmark	25%	25%	25%	27%	27%	\$215	\$163	\$183	\$199	\$226
Finland	26%	25%	27%	26%	26%	\$194	\$160	\$149	\$156	\$177
France	41%	42%	45%	47%	45%	\$2,760	\$2,601	\$2,676	\$3,191	\$2,929
Germany	27%	27%	28%	27%	26%	\$2,152	\$1,837	\$1,642	\$1,920	\$2,286
Greece	57%	58%	61%	64%	62%	\$238	\$198	\$165	\$157	\$106
Iceland	48%	48%	53%	57%	—	\$23	\$32	\$32	\$18	—
Ireland	34%	34%	36%	37%	36%	\$118	\$106	\$92	\$93	\$89
Italy	48%	49%	51%	50%	50%	\$1,895	\$1,779	\$1,403	\$1,584	\$1,500
Luxembourg	21%	21%	—	—	—	\$21	\$16	—	—	—
Malta	45%	46%	45%	45%	47%	\$8	\$7	\$7	\$5	\$3
Netherlands	29%	29%	29%	30%	30%	\$563	\$502	\$419	\$596	\$539
Norway	29%	29%	29%	30%	31%	\$228	\$185	\$181	\$169	\$184
Portugal	42%	43%	43%	43%	40%	\$212	\$167	\$140	\$104	\$82
Spain	42%	43%	46%	46%	43%	\$1,029	\$903	\$965	\$765	\$634
Sweden	25%	25%	26%	27%	26%	\$272	\$234	\$213	\$240	\$304
Switzerland	25%	25%	26%	27%	26%	\$345	\$303	\$324	\$376	\$309
United Kingdom	27%	28%	27%	27%	27%	\$2,181	\$1,837	\$1,670	\$1,802	\$1,963
TOTAL WE	32%	32%	34%	33%	34%	\$13,823	\$11,833	\$10,842	\$11,838	\$11,883
TOTAL WORLDWIDE	41%	40%	42%	42%	42%	\$32,998	\$27,699	\$23,999	\$24,402	\$22,778
European Union	35%	35%	36%	36%	35%	\$13,981	\$12,383	\$11,003	\$12,048	\$12,151
BRIC Countries	73%	75%	77%	81%	85%	\$15,305	\$14,429	\$10,049	\$6,941	\$6,105

BRIC Countries are Brazil, Russia, India, and China.

příloha č. 5 – Příkaz policie ČR k prohlídce pobočky Mironetu

POLICIE České republiky
 Obvodní úřad vyšetřovací
 Pellašova 21
 160 41 Praha 6

ČVS:0V6-595/30-Cu-2000

V Praze dne 10.května 2000

P Ř Í K A Z
K P R O H L Í D C E J I N Ý C H P R O S T O R

Podle ust. § 83a odst. 1 trestního řádu s předchozím souhlasem státního zástupce OSZ pro Prahu 6, uděleným dne 10.5.2000

n a ř i z u j i

v trestní věci proti pod. Ing. Robertu Novotnému, nar. 20.8.1973/0614, trvale bytem Hořovice, Palackého nám. 94, okr. Beroun, zdržujícího se nehlášeně na adrese Praha 6 Břevnov, Mládeže 1375, který je podezřelý ze spáchání tr. činu **porušování autorského práva** podle ust. § 152 odst. 1 tr. zákona, kterého se měl dopustit tím, firmy MIRONET s.r.o a THD s.r.o., jejichž je jediným majitelem a jednatelem, neoprávněně vybavuje PC různými nelegálními kopiemi počítačových programů, které podléhají autorskému právu a které uvedená firma neregistrovala jako uživatel programů produkovaných firmou Microsoft s.r.o. a tyto následně prodává dalším uživatelům PC,

p r o h l í d k u

pobočku prodejny firmy MIRONET s.r.o. na Praze 4, ul. Cemicová, kolej VŠ "Otava", přízemí, od vchodu do budovy vlevo a k této kobočce prodejny prostory přináležející,

n a b o ť

je důvodné podezření, že se zde mohou nacházet PC, další nosná média a písemný materiál dokumentující tr. činnost Ing. Novotného a jeho společností.

O d ť a v o d n ě n í :

Na základě podaného trestního oznámení AK Robt. Růžička & Guttman, zastupující společnost MICROSOFT Corporation, One Microsoft Way, Redmond USA provedli pracovníci II. odboru SKP PCR hl.m. Prahy ve věci ~~šetření~~, na základě kterého bylo zjištěno, že podané trestní oznámení se zakládá na skutečnostech, které vedou k možnosti stíhání konkrétní osoby pro výše citovaný trestný čin.

Vzhledem ke shora popisovaným skutečnostem je vydání příkazu k prohlídce jiných prostor (výše uvedených) plně odůvodněn.

10. května 2000
 udělují neudělují
 TASTURKELI
 1

Vyšetřovatel OUV Praha 6
 npor. Ing. Josef Culek